

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖRAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN 31 DECEMBER 1911.

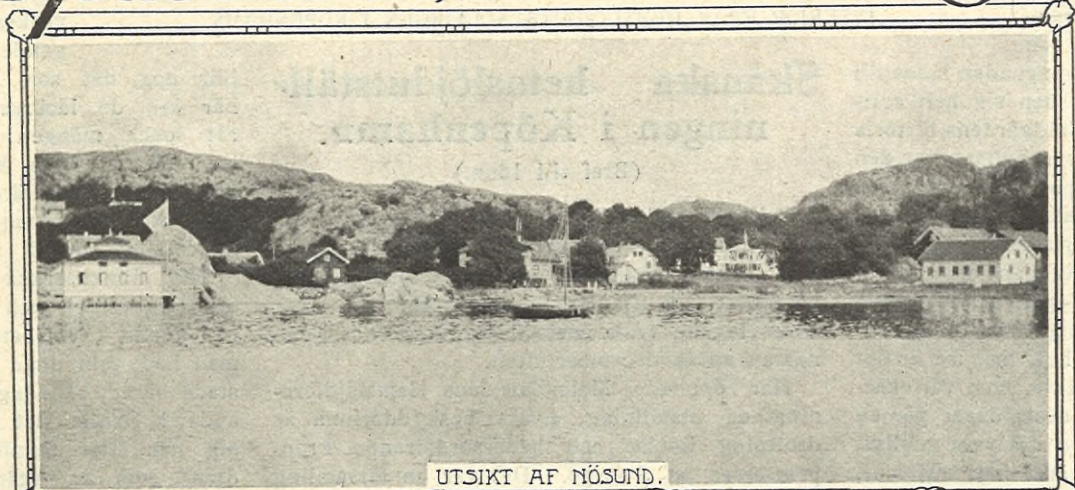
HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE
JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

"Ett köpmanshus i skärgården"

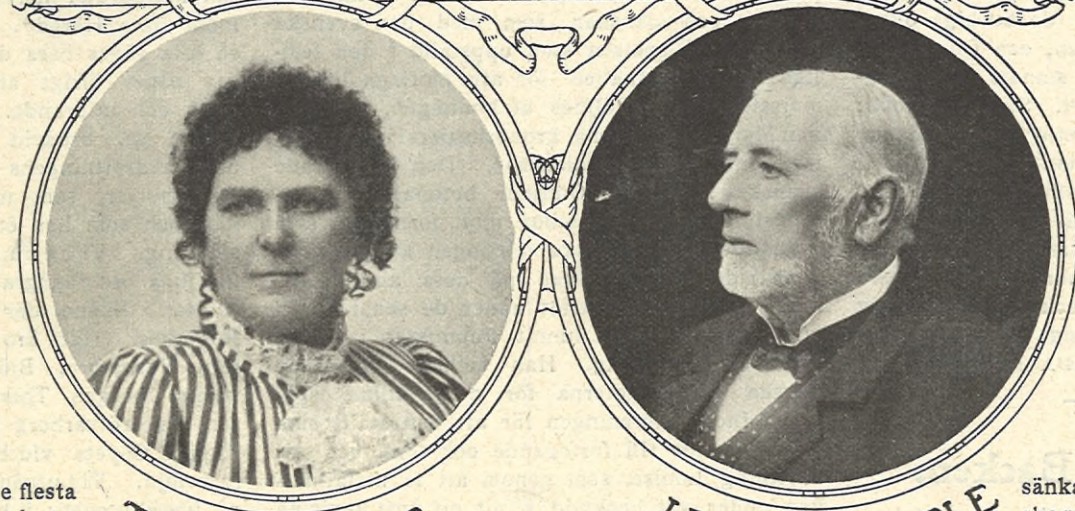
I INGEN AF SINA många liffulla skärgårdsromaner har fru Carlén så väl och så troget skildrat vår västkusts natur och folk som i "Ett köpmanshus i skärgården". Verkliga personer lära och ha stått modell till hufvudfigurerna. Det halfva sekel, som förflutit, sedan denna roman infördes som följetong i Aftonbladet, har ej fört med sig några väsentliga förändringar i skärgårdslifvet. Ännu skänka havvets saltbemängda vindar friskhet och härdande kraft åt dem, som bo därute bland skären. Ännu stå de många trefna, varma hemmen öppna och bjuda såväl kulen höstdag som strålände sommardag ett hjärtligt välkommen till främlingen, som gästar havvets klippiga öar.

Bland dessa många hem är det särskildt ett, som synes mig bättre än de flesta andra representera den Carlénska

UTSIKT AF NÖSUND.

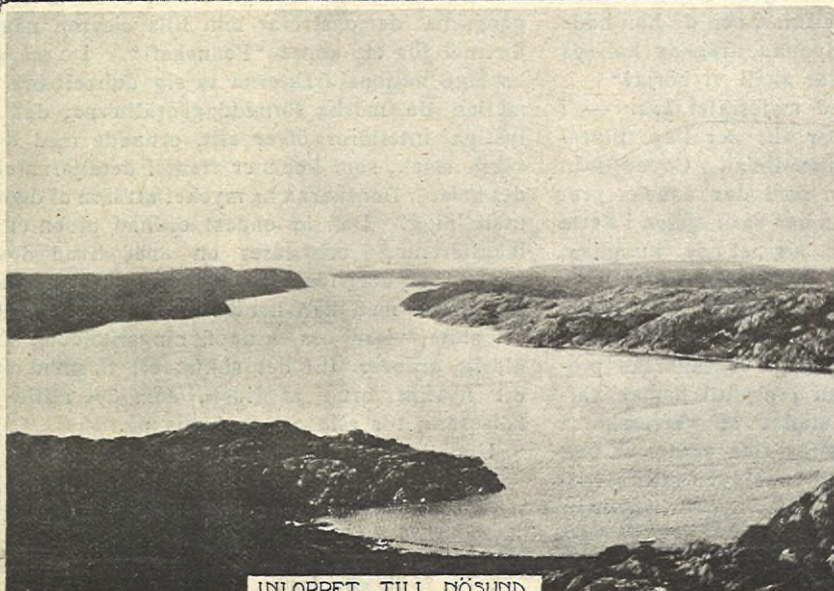
typen af ett köpmanshus i skärgården. Det är det Gerleska hemmet på sydvästra kusten af Orust, i den lilla täcka Nösunds dalen. Den, som utifrån hafvet närmar sig denna ort, erfar vid dess första anblick en angenäm känsla af öfverraskning. Han kommer från Mollösund, det lifliga fiskläget, som dock tycktes honom som en enda samling fula magasin, små ljusmålade boningshus och en hvitmenad kyrka, allt hopadt tillsammans på de kala klipporna till ett brokigt virrvarr. Därefter har han väl en half mil farit fram genom ett sund med enformiga grå bergssluttningar å ömse sidor. Så vidgas plötsligt utsikten, och han ser framför sig en leende trakt. Höga, vackert formade berg bilda en krans kring en dalsänka, hvars bördiga tegar, täcka skogsdungar och trefna boningar

THILDA GERLE

LEOPOLD GERLE

sänka, hvars bördiga tegar, täcka skogsdungar och trefna boningar

INLOPPET TILL NÖSUND.

GERLESKA HEMMET.

göra taflan glad och tilldragande. Denna naturens nyckfullhet, små grönskande oaser i den stora stenöknen, förvånar dock ej den, som studerat Bohusläns natur. Dess allvarligt grå yttre är blott ett harnesk, hvarigenom det skyddar sina fagra nejder mot havets raseri.

Helt nära stranden ligger det inbjudande Gerleska hemmet, inbäddadt i lummig grönska. Såväl själfva byggnaden som dess omgivning har sin historia att förtälja. Den förra talar om välstånd, vunnet genom segt, ihärdigt arbete. Ursprungligen var hemmet blott hälften så stort som nu. Det var då den unge köpmannen för femtio år sedan först slog sig ned här för att pröfva handelslyckan. Allt slog bra ut; handeln blef snart liflig, sillen "gick till", skeppslaster med sill och hafre sändes till främmande land; välståndet växte, och stugan likaså. Den ena tillbyggnaden lades till efter den andra, och nu ter den sig helt ståtlig med sin breda fasad. Trädgårdens historia talar ock om seg kraft. Ursprungligen var den blott en liten obetydlig täppa, men husets fru förvandlade den ena bergsklinten efter den andra till en blomstrande örtagård, och nu är den vorden en liten lummig park med pittoreska bersåer, slingrande klipptigar, beströdda med hvit hafssand, och ståtliga fruktträd. Det har kostat kraft och ihärdighet, men så är det ock ett segt och kraftigt släkte, som vår skärgård fostrar. Ingen, som i dessa dagar gör en färd ut till Nösund, skall tro det vara möjligt, att makarna Gerle, innan året nått sitt slut, fira guldbryllup, Leopold Gerle, den ståtliga, imponerande gestalten med de buskiga ögonbrynen och den klara blicken, och fru Thilda, som ännu tycks ha i behåll sinnets ungdomlighet och kroppens spänstighet. Så är det dock; den 29 december är det femtio år sedan denne Bohusköpmann hit hemförde sin unga brud, den svartlockiga, lifliga skärgårdsflickan.

Som kommunikationerna till Nösund förr voro mycket dåliga, dröjde det länge, innan denna ort blef mera känd af främlingar. På senare åren har den emellertid utvecklats till en liflig badort, ty den som en gång varit där, "han längtar dit igen". FRIDA HJERTBERG.

Hemmet på Backen.

VÅRA LÄSARE torde erinra sig en artikel i n:r 49 af Idun, där under rubriken "De brända fälten" skildrades en mors kamp för sig och sina barn, och den ruin, som hotade hemmet genom förra sommarens torka och missväxt. Artikeln slöt med en uppmaning till allmänheten att träda emellan för att rädda "hemmet på Backen" och den redovisning vi i dag, med uttalande af vårt och fru Mathildas hjärtliga tack till alla gifvare, meddela öfver hitills influtna gåfvor visar att meningen icke uttalades förgäves.

E. L.—d 10:—; fru T. Lindhagen, Örebro, 10:—; W. A. L. L., Djursholm, 5:—; Hans och Karin, Helsingborg, 1:—; Maria Westin, Mem, 1:—; H. M. 5:—; A. & E. Malmberg, Uppsala, 10:—; M. E. M., Sthlm, 2:—; vän af eignahemstanken A. H. D., Ystad, 50:—; D. Å., Sthlm, 20:—; I. och L. F—ck, Sthlm, 12:—; E. O., Sthlm, 20:—; fru E. Hollberg, Göteborg, 10:—; J. — A., Visby, 4:—; X., Sthlm, 14:—; Lisa o. Gina, Halmstad, 1:—; En liten skärf från en som är i samma kategori, Sthlm, 25:—; julhälsning, Karlshamn, 1:—; E. H., Göteborg, 5:—; M. A., Grangårde, 6:—; doktorinnan F. Florén, Örebro, 5:—; M. Hellgren, Sthlm, 10:—; E. S—dt, Sthlm, 5:—; A. M., Sthlm, 5:—; Summa Kr. 237.

INTERIÖR FRÅN HEMSLÖJDUTSTÄLLNINGEN I KÖPENHAMN.

Skånska hemslöjdutställningen i Köpenhamn.

(Bref till Idun.)

EN AF DROTTNINGENS af Danmark sju grundsatsar: "var alltid punktlig". Därför höll hennes majestäts ekippage öppningsdagen på slaget 2,30 utanför Industriföreningen, öfver hvars ingång två svenska flaggor fladdrade i den nästan milda decemberluften.

Här öppnade Malmöhus läns Hemslöjdförening en utställning, hvars beskyddarinna är drottning Louise och hedersordförande kronprinsessan af Sverige. Det var en församling på cirka 200 svenskar — halfva Malmö var där — och danskar, som med den svenska legationen i spetsen stod uppställd i den festliga utställningshallen för att mottaga hennes majestät, som åtföljdes af konungen, kejsarinnan Maria Feodorovna, kronprinsparet och kungafamiljens yngre medlemmar. Den härvarande svenske ministern Günther betonade i invigningstalet den trofasthet mot forntiden, som förmådde den svenska allmogen att fortsätta hemslöjden. Efterfrågan på dess alster hade här i Danmark särskildt under de senare åren vuxit så, att man funnit tidpunkten inne att hålla en utställning. Han tackade vidare de danska myndigheterna för deras tillmötesgående, Industriföreningen för att den ställt sina lokaler gratis till förfogande och först och sist drottning Louise, som genom att ta utställningen under sitt beskydd gifvit ett nytt bevis på sitt aldrig svikande intresse för allt nyttigt arbete och sin sympati för Sveriges land och folk. Här smalog drottningen som om hon funnit denna sympati själfklar, och då hon hade förklarat utställningen öppnad, frågade hon på klingande svenska: "Hvar skall vi börja?"

Jag måste undra med majestätet hvar — i allt detta öfverflöd, där allt ser lika tilldragande ut. Medan friherrinnan Coyet från Thorup, som tillsammans med den danska professorskan Helga Matzen har varit själen i detta omfattande arbete, tar sig af de kungliga, löses spörsmålet för min del af en näpen liten person, som med stolthet berättar, att det är Ingelstads härads nationaldräkt hon bär.

Och denna lilla sakkunniga ledsagerska presenterar mig först för en praktfull flamsk väfnad, som utföres på stället af väfverskor i nationaldräkter. Vid deras sida sköter en ung flicka från Sandby sin knypeldyna med svind-

lande hastighet. Hennes spindelväfsarbete beundras mycket och skulle hålla en fast ännu längre, om icke en Torneflicka med skinnande hvitt hufvudstycke vinkade i fjärran med sin lilla spinnrock och fordrade uppmärksamhet. Det djupröda garnet glider emellan de snabba fingrarna och lägger sig jämnt på tenen. Hjullet hypnotiserar, rundt, rundt svänger det, men min ledsagerska är obeveklig, — ännu återstår mycket att se.

Där är korgflätning (hvilken genomförd ackuratess), träslöjd (gemytliga, smålustiga uppslag i ljusstakar, leksaker o. d.), hamrade och öfvervärdigt arbetade brickor och skrifbordsgarnityr i koppar, mässing och andra metaller, lergods (ganska vackra mönster men ändå det som minst imponerar), en liten möbel i det vackra björkträet (mycket intagande) och bindslöjd. Denna

blir nog det som kommer att fångla mest, här äro de läckraste sweaters, som komma att locka mången mor, som gärna vill se en bestämd liten kropp i detta varma, färgrika plagg, här äro solida bälgvantar för en viss liten hand och dekorativa mössor för ett känt litet hufvud.

Här finnas också väfnader af all slag, från enkla gardiner och vadmal till krabbasnår, här finnas knytarbeten och hålsöm och här — men nåd, min unga energiska dam från Ingelstads härad, både jag och Iduns läsare ha tappat andan! Skulle det kanske icke gå an att slå sig ner litet framför denna vackra nationaldräkt, som är "skänkt H. K. H. kronprinsessan Margareta, hertiginna af Skåne, af kvinnor inom Bara Härad". Intet under att ägarinnan så ofta säges bära denna dräkt, som icke lämnar något öfrigt att önska med afseende på smak och utförande.

Och se, bredvid står en monter med den danska drottningens värdefulla samling af Vadstenaspetsar, som man vet är henne särskildt kär, och som hon önskat få med på denna utställning. Vi ha nu kommit upp på galleriet och fördjupa oss i några förtjusande bilder från de trakter i Skåne, där all denna vackra hemslöjd tillverkas. Här äro konstnärligt utförda vyer från Svenstorp, Björnstorp, Skarhult och den vackra borgen Thorup, stolt och otillgänglig som en röfvarborg i medeltiden, med friherrinnan Coyets vidtberömda samling af skånsk hemslöjd. Vid utgången kastar jag en sista blick på utställningen: i bakgrunden står drottningen och talar med lappen Turi, som i dessa dagar gästar Köpenhamn och tilldrar sig mycken uppmärksamhet i sin brokiga dräkt, i en af sidogångarna demonstrerar min lilla ciceron något föremål för ett annat "Pennskaft". De många brokiga nationaldräkterna ta sig dubbelt bra ut mellan de mörka förmiddagsdräkterna, det är lustiga interiörer öfver allt, ordnade med den säkra smak, som kommer fram i detaljerna och det hela. Danskarna ha mycket att lära af denna utställning. Den är endast ordnad af en enda lokalförening och låter en ana, hvad detta arbete betyder för hela landet. Den lär oss, hur djärft man kan handskas med färger utan att stöta, visar oss en uppfinningsrikedom, som aldrig gränsar till det sökta, ett tålmod och ett nyttigt bruk af tiden, som det alltid är hälsosamt för alla att se bevis på.

Utställningen varar till den 29 december.

THORA DAUGAARD.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:
Helt år Kr. 6.50
Halt år » 3.50
Kvartal » 1.75
Lösnr: » 0.12

Praktupplagan:
Helt år Kr. 8.—
Halt år » 4.25
Kvartal » 2.25
Lösnr: » 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9808.
Kl. 10—4.
Red. Nordling: Riks 8660. A. 4 02.
Kl. 11—1.
Verkst. direktören kl. 11—1.

Expeditionen: Riks 1646. A. 61 47.
Kl. 9—6.
Annonskontoret: Riks 1646. A. 61 47.
Kl. 9—6.
Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
25 öre efter text. Utländska annonser debiteras 50 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.
20 % förhöjning å särskild begärd plats.

Änkehertiginnan af Dalarna 75 år.

PÅ HAGA SLOTT firade änkehertiginnan af Dalarna den 21 december sin sjuttiofemårsdag.

Länge har nu Sverige varit hennes hemland. Tjuguåtta-årig ingick prinsessan Thérèse af Altenburg, dotter till hertig Edouard af Sachsen-Altenburg och hans gemål prinsessa af Hohenzollern-Sigmaringen, äktenskap med prins August, hertig af Dalarna. Äktenskapet blef icke långvarigt, han afled redan 1873 och änkehertiginnan har sedan dess med korta afbrott för utländska resor varit bosatt på sitt änkesäte Haga.

I det vackra af konst saker och minnen prydda slottet lefver hertiginnan med sin uppvaktning ett stilla, tillbakadraget hemlif, sysslande mest med handarbeten, som sedan bli julgåfvor till sjömanshemmen. Äfven födelsedagen förflyt i all stillhet. Utom lyckönskningar och dyrbara gåfvor såsom skålar af silfver och guld, urna och bon-

ÄNKEHERTIGINNAN AF DALARNA BLAND SINA FÖDELSEDAGSGÅFVOR. FOTOGRAFI FÖR IDUN TAGEN PÅ FÖDELSEDAGEN Å HAGA SLOTT AF HOFFOTOGRAF A. BLOMBERG.

bonjär i guld från konungahusets medlemmar, mottog hertiginnan en deputation från Haga-

dem, som kända henne, är hon aktad och vörd-

lunds municipalsamhälle, som uttalade sitt tack för hvad hon gjort och verkat där under de gångna åren. (Som bekant har hertiginnan grundlagt Hagalunds arbetsstuga och alltjämt med understöd visat sitt intresse för densamma.) Blomsterhyllningar kommo från styrelsen för Pauvres Honteux, hvars beskyddare hertiginnan är sedan många år, arbetsstugan i Hagalund m. m.

På eftermiddagen intog hertiginnan te på slottet. Som minne af 75-årsdagen öfverlämnade hertiginnan till uppvaktning och betjäning en silfverbägare med namnchiffer. Den gamla furstinnan, som på vårt minnesrika Haga framlefvit sin ålderdom, är föga känd utom sin närmaste krets och af dem, hvilka genom hennes välgörenhet kommit i beröring med henne. Men af

PÅ DET SÄTTET blef hennes arbetstid mycket längre än de andras, hon skulle egentligen slutat klockan sju, men hon kom sällan i väg förrän nära åtta. Men det var hennes första plats, och hon hade ännu inte lärt sig att hålla på sin rätt. Men på mornarna, när hon vaknade, tycktes dagen henne som ett helt år att arbeta sig igenom. Ändå gick tiden och efter hand började ett nytt intresse vakna hos kamraterna. Snart skulle herr Berglund komma. Herr Berglund var resande för firman, och när han var hemma, brukade det gå festligt till. Af den kvinnliga personalen hade alla hvar i sin tur varit förälskade i honom, och han flirtade med alla. Sist var det fröken Salmson, men nu var hon förlofvad. Agnes kunde möta henne ibland, när hon var ute och gick med fästmannen, och det hade slagit henne första gången, hvilken air den annars rätt obetydliga flickan då kunde utstråla. Det var nätt att Agnes bevärdigades med en nådig nick. Agnes började förstå hvad en man ändå är för ett underdjur och hvilken ära det är för en flicka att ha någon att »gå med». Hennes värdesättning af människan hade börjat undergå en förändring. Förr hade hon haft den uppfattningen att det var den ställning en kvinna själf kunde kämpa sig till, som gaf henne värde i lifvet, nu nästan skändes hon för att hon kunnat ha en så förvänd syn på tingen. Hvad betyder det egna värdet, så länge det inte är en karl med i spelet — ja, hvad har väl egentligen en flicka för värde, om hon inte är förlofvad eller åtminstone har ett »förhållande»? Hurudan mannen är betyder inte så mycket. Fröken Salmsons fästman söp och festade upp sin lilla lön — han var vakt-

ENSAM.

Af Helmer Bugge.

(Forts. o. slut.)

mästare med etthundrafemtio i månaden, men — herregud, en karl är ju en karl, som fru Walter sade.

Och Agnes kände sin ringhet.

En dag i maj kom herr Berglund. Det var en lång fetlagd, något rödsprängd, inte så värst ung man med waxade mustascher och en gul kravatt med en nål i. Men i hans ögon satt tjufpojken på lur, och när han skrattade, lyste tänderna blixtrande hvitt, och då var det inte godt låta bli att skratta med. Den missräkning Agnes erfarit vid hans första anblick skingrades snart.

Men fru Walter hade dagen till ära iklädt sig ett klädningslif som var urringadt något längre än den inte allt för strängt uppfattade anständighetskänslan tillät och hon lade hufvudet på sned och läspade »min liebe herr Berglund», när det passade sig, och hon lät sig inte bekomma, när han tog henne om lifvet och kysste henne i de andras åsyn.

På frukostrasten bjöd herr Berglund på kaffe i lagerrummet med bakelser från närmaste konditoriet. Kaffet var hämtadt i kaféet i köllarvåningen — en seg svart tjära för fem öre koppen, men som det sedan blef en vana att hämta hvar dag — inte så mycket för att dricka som för skojs skull, för att ha någonting att komma tillsammans omkring och »känna sig gemensamma», som Agnes uttryckte sig.

Agnes hade börjat trifvas på kontoret. Det hade blifvit en annan luft där, sedan herr Berglund kom. Det var som om den varit

laddad med något explosivt, som bara väntade på anledning för att urladda sig. Så länge chefen satt på sin plats, var allt sig likt, men bara han vände ryggen till, kastades pennorna, och då brast det löst. På en sekund var hela kontoret förvandladt till en klass lössläppta barnungar. Agnes började känna igen sig själf, det gamla jaget började komma igen, det gamla förargliga jaget, som förr spelat henne så många spratt. Hon hade gått och inbillat sig att hon blifvit gammal med sina tjugu år; nu förstod hon att hon ännu var ett barn, ett ungt sorglöst barn, som inte frågar efter allvaret i lifvet.

Och så blef det vår.

Det skytmade hvita mössor i grändernas dunkel, genom gatorna kommo dofter af hägg dragande, människorna stannade och drogo andan åt sig och kände gamla minnen uppstiga i hjärtat.

En kväll stod Agnes ensam på kontoret. Efter gammal vana hade hon fått breven att kopiera i sista stund, hon hade bedt fru Walter hjälpa sig, men hon hade brådtom och ville ut.

Då kom herr Berglund.

Han var vacker den kvällen. Det mörka håret, som var grått vid tinningarna, gick i en djup snibb ned i pannan och bröt af mot den hvita hyn, han hade bytt ut den gula kravatten mot en annan, som klädde honom. Han stod vid andra sidan bordet och skrattade med sina hvita tänder, i ögonen lyste det.

»Får jag hjälpa er?»

»Ja tack.»

Han ställde sig vid kopiepressen och han låtsade hjälpa till, men hela tiden såg han bara på henne. Plötsligt tog han henne om

KLÄDNINGAR

som äro fläckiga eller nedsmutsade kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Priset härför är lägst Kr. 3.- per klädning. Det är dock ej likgiltigt till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kopie- och Tryckpapper samt Kartong.

Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Nyårsafton.

lifvet och lyfte upp henne på en rulle hudar, som stod uppställd mot väggen.

»Nu slipper ni inte ner,» flämtade han.

Hon började be:

»Snälle, snälle herr Berglund, hjälp ned mig.»

»Nej inte utan att...» han fullbordade inte meningen, han tog henne och lyfte ner henne och kysste henne på samma gång.

Hon var röd i ansiktet, men skrattade och tog det som ett skämt. Han var ju nästan dubbelt så gammal som hon och hade grått hår — — —

När hon gick, bad han att få följa henne och hon afböjde inte.

På kontoret började det hviskas. Agnes hörde det nog, men hon låtsade inte om det. Numera skrattade och log hon åt allting, och hon skrattade åt det också och tyckte att alltsammans var »skoj», alldeles som förr i tiden.

En kväll, när hon skulle gå, bad chefen att få tala med henne. Han stod vid kassaskåpet och höll på att låsa, hon hade stannat ett par steg ifrån med en besynnerlig svaghet i knäveckan.

Hvad hade hon gjort? Den sista tiden hade hon glömt att tänka; hon hade bara lefvat, och då brukar det alltid hända något galet. Tusen tankar flögo igenom hennes hjärna, innan han ändtligen låst för sista gången.

»Jo, fröken,» sade han, »jag har tänkt på en sak. Fröken går här och har sjuttiofem kronor i månaden. Det är för galet. Fröken Salmson har varit här i tre år, och hon får inte mer än sextio. Det är inte som det skall vara detta, det strider mot min rättskänsla. Hädanefter får fröken nöja sig med samma betalning.»

Han kände ännu ett tag på låset med en knyck och stoppade nyckelknippan i fickan, Agnes stod orörlig och kände bara att hon blifvit svidande blek. Hon svarade inte ett ord.

Men då hon kom ut, märkte hon att hon gick på gatan och grät.

Där fick hon för att hon varit för glad. Så är det alltid. När man börjar känna sig nöjd med tillvaron, ligger alltid något i bakåll. Hon hade glömt oket, hvad var naturligare då än att man lagade att det kändes. Hvad skulle hon nu taga sig till? På sextio kronor kunde hon ju inte lefva. När månaden var slut skulle det fattas fem kronor, som värdinnan skulle ha. Hvar skulle hon få dem ifrån?

När hon kom in, satte hon sig att skriva hem.

Hon fick svar om ett par dar utan pengar men med uppmaning att söka sig en ny plats. För sextio kronor kunde hon inte gå.

»Och lilla Agnes, du förstår väl, att hädanefter får du lof att försörja dig själf. Här hemma är det så många kvar, som också skola ha sitt.»

Agnes satt och stirrade på brevet.

Som också skola ha sitt — — —

Det var som ett stycke kallt stål slirat igenom henne och skilt henne själf i två personer, den som varit och den som själf var, och den som varit stod och såg på den som var, tills hon kröp ihop och skändes öfver att han vågat gå till människor, som inte stodo hon om nära, och be om hjälp.

Hvad hade hon där att göra? Där var det inte föräldrar och syskon längre — det var bara människor, obekanta människor som alla andra, som voro rädda om sitt och att en annan skulle gå deras rätt för nära. Hon

VI HA PRATAT, vi ha skämtat;

ur det flydda års förråd

ha vi glada minnen hämtat

och vårt muntra samtals tråd

spunnit skimrande och len:

«Minns du — ack! — för längesen!..»

Kvällen är till hvilas gången,

elfva nyss slog tornets ur,

och jag hör den dofva sången

domna bort som vind i fur.

Tystnad råder i vårt rum,

du är stum och jag är stum.

Hvarför teg du, hvarför släcktes

elden i ditt öga ut?

Männe andra minnen väcktes

nära årets dödsminut?

Skämtet, ljöd det falskt uti

klockors djupa melodi?

Årets sista timma skrider,

pendeln tickar gällt och tätt,

och igenom rummet glider

tobaksrökens slöja lätt.

Ljusen smälta tum för tum.

Du är stum och jag är stum...

Klang! — du spritter — midnattsslaget

öfver staden tonar nu,

och det tunga allvarsdraget

från din mun förjagar du,

fattar glaset i din hand,

ser på mig med blick i brand...

Läste du uti mitt öga

att din tanke jag förstått?

Dock, att grubbla båtar föga,

nu, just nu, jag minnes blott,

hur du satte ned ditt glas,

kväfde din lyckönskingsfras,

räckte handen öfver bordet:

«Tack! för hvad du gaf, min vän,»

och jag svarte endast ordet:

«Tack!» och gaf min hand igen.

Det blef tyst uti vårt rum.

Du satt stum och jag satt stum...

O, att få för alltid rycka

masken bort från sina drag

och bli sann! — Men sådan lycka

sker, jag fruktar, först den dag,

då i gravens tysta rum

du är stum och jag är stum.

HARRY.

hade varit med på en begrafning en gång där arfvingarna kommo ihop redan då om arfvet — då hade det äcklat henne. Sannerligen, striden börjar ibland långt förut.

Plötsligt sprang hon upp och satte händerna för ansiktet.

Gode gud, hvad jag är ensam — — —

Hon hade hört ordet missbrukas så ofta. Hon hade hört flickor, som gingo hemma, klaga bittert öfver att de voro ensamma och oförstådda, hon hade själf gjort det; men nu först förstod hon, hvad det ville säga att vara ensam. Ensam, tänkte hon, är man inte så länge man har en bror att klå upp eller en syster att gräla med. Hjärtats ensamhet hade hon nog känt, men att man kunde vara riktigt kroppsligt ensam och så helt öfverlämnad åt sig själf, det hade hon aldrig trott. Och ändå — hvad är alla människors oförstående för inbillade eller verkliga kval mot det att ingen ha att gå till och få fem kronor, när ens värdinna sätter händerna i sidorna, nickar med hufvudet för hvart ord och säger:

»Se, här är det inte så, inte, att vi gör som andra stockholmare, som äter först och betalar sen. Nä, rejält ska det vara, annars får det allt vara.» — Agnes visste att kunde hon inte betala vid månadens slut, fick hon allt flytta.

Det att söka en ny plats hade hon nog tänkt på, men nu, när det blef allvar, kände hon, att hon ville inte flytta. Hon hörde till dem, som fort växa sig in i förhållandena och ha svårt för att växla miljö, och när hon väl blifvit bekant med några människor, trodde hon att de voro de enda, som funnos på jorden. — Hon hade glömt att tyskans koketeri äcklat henne, hon kom inte ihåg att kassörskan skvallrat på henne, hon älskade dem allihop, och hon var rädd för att också de skulle glida ifrån henne. Hon kände ett vildt begär efter att få någon att klamra sig fast vid, någon att hålla sig till, så att hon inte riktigt råkade i ensamhetens yttersta mörker.

Om hon skulle ringa till herr Berglund? — Ögonblicket därpå stod hon vid telefonen. När hon hörde hans röst i luren, bleknade hon. Hon hade inte tänkt på hvad hon skulle säga.

Jo, hon ville bara höra om han ville gå med ut ett slag. Inte för någonting, hon ville bara tala med honom.

Jo, det ville han visst, de gjorde upp hvar de skulle mötas och han kom. Och de hade inte varit tillsammans länge, förrän han hade lockat ur henne allt.

»Stackars liten,» sade han med sin mjuka beskyddande röst, »kan inte jag få hjälpa er?»

Agnes ryckte till. Det hade hon inte tänkt på. Ett ögonblick for det genom hennes hjärna: hvad skulle hennes föräldrar säga, om de visste, att hon tog emot penningar af en främmande karl?

Han förstod att han måste gå finkänsligt till väga.

»Ni kan ju betala det, när ni får påökt,» sade han. »För det får ni nog. För resten — jag tror inte att jag har så mycket på mig. Ni kan väl gå med mig upp — det vågar ni väl?»

»Nog vågar jag alltid,» sade hon. Det ville hon inte att han skulle tro, att hon hade sådana tankar. »Men jag vet inte, om jag kan ta emot det.»

»Det kan ni visst. Kom nu bara.» Så följde hon med.

Hon stod vid dörren, medan han drog ned gardinen och tände ljus.

Hudens vård.

CREME SIMON · PARIS

Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

PÄRMAR

till IDUN 1911 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmor, röda med guldtryck kr. 1:50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postansvar insändes

»Sitt,» sade han och om en stund kom han och satte sig bredvid henne i soffan. Men några penningar talade han inte om. Agnes började draga på sig sina handskar.

»Det var sant,» sade han, »det där lilla lånet. Hur mycket behöfver ni?» Han drog upp plånboken han hade på sig och plockade fram en fentiolapp. »Ni kan ta den där. Det behöfver ni för resten inte betala,» tillade han vårdslöst.

Hon kände sig som en, som utan att veta det kommit in på en helt annan väg än hon trott. Hon grep mekaniskt penningarna.

»Naturligtvis skall jag betala,» sade hon. »Jag vill inte stå i skuld till någon.»

»Äh,» sade han, »det gör alla.»

»Jag vet inte hvad ni menar,» sade hon sväfvande och reste sig.

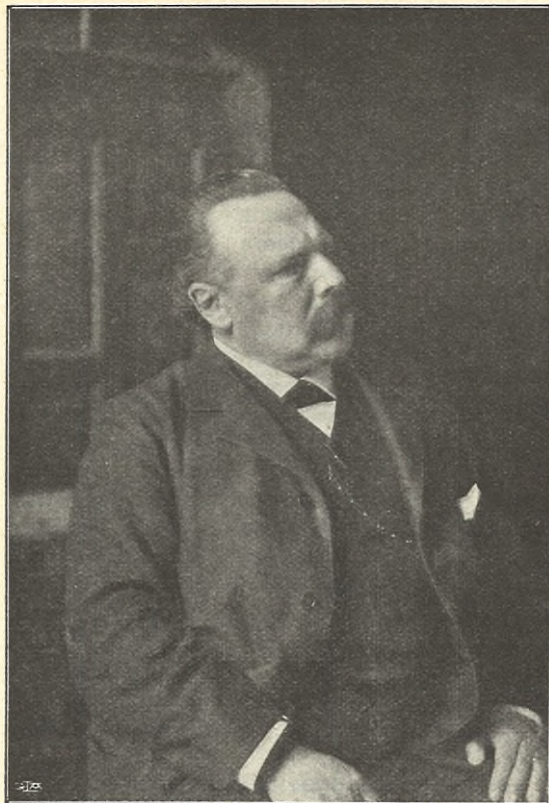
»Sitt ni lugnt kvar,» sade han. »Jag talar bara om flickor i allmänhet. Ni har sextio kronor i lön, ni inser att ni inte kan lefva på det. Tror ni att er chef tror att ni kan det Nåväl,» afbröt han henne, då hon ville tala, »jag känner de som ha fyrtio, ja, tjugufem — inbillar ni er att någon tror att de lefva på det? Jag känner en flicka. Hennes chef donerar hvar tionde år ett par tusen till ett hem för upprättandet af fallna kvinnor, hon har trettiofem, men hon har ju alltid hemmet i framtidsperspektiv, så hon bör ju känna sin ålderdom tryggad. Hvad tror ni om fröken Salmson, nå, hon skall gifta sig, om henne får man ingenting säga. — Men damen ni mötte i trappan, ni kände kanske igen henne, hon tjänstgör på en af våra mera bemärkta offentliga platser. Hon bor inte här, som ni kanske trodde, men ändå bor hon här mer än någon. Ni förstår. När ni möter henne på gatan får ni intrycket af fin dam. Ser ni, hon förstår att lefva lifvet. Hon är fattig, hon har inte utsikt att bli gift, om några år är hon gammal, hvad har hon då för nytta af att hon lefvat aldrig så rent. Hon är anställd i statens tjänst. Staten såväl som den enskilde är en klok hushållare, och därför, när det gäller kvinnlig arbetskraft, passar den på och drar in. En kvinna behöfver ju nu en gång inte så stor lön, hon är ett kapital i sig själf — —»

Agnes hade suttit och stirrat framför sig tills hennes blick blifvit tom och död. Nu reste hon sig upp, lade mycket sakta tillbaka penningarna på bordet och gick mot dörren. Den var låst inifrån. Hon ryckte till sig handen, som om hon bränt sig, så vred hon om nyckeln och kom ut.

Han satt och såg efter henne, som om han trott att hon skulle vända om. Plötsligt sprang han upp, kastade på sig rocken och skyndade efter henne. När han kom i porten, var hon redan långt nere på gatan. Han stannade och öfvervägde.

Hon gick med lugna, säkra steg nedåt trottoaren. En gång vände hon på hufvudet och såg in i ett butiksfönster. Ljuset föll öfver hennes bleka, stela ansikte, så slukades hon af mörkret. Längst ned, där gatan slutade, glimmade vattnet i skenet af ett par ensamma lyktor. Ett ögonblick såg det ut som en tanke gripit honom, han gjorde en rörelse som för att skynda efter, så ryckte han på axlarna.

Nej, sade han för sig själf, medan han vandrade upp för trapporna, det gör hon inte. Och efter en stund tillade han: Atminstone inte ännu.

**En äkta svensk.
Reinhold Norstedt.
In memoriam.**

EN SVENSK, en man. De orden säga icke i våra dagar alltid detsamma.

För Reinhold Norstedt gjorde de det alltjämt. Hos honom voro de det alltjämt.

Äkta svensk var han i sin konst, en äkta svensk man i sitt lif.

Den djupaste grundtonen i svenskens som i Sveriges natur är lyrisk.

Lyriker var Reinhold Norstedt alltigenom i sin konst. För hela hans läggning, med alla hans anlag, föll det sig ock helt naturligt, att hans utveckling på konstens fält gick från tonen till färgen.

När han som ung man kom ut till Paris, där då — det var mot slutet af sextioalet — som nu lifvets och konstens puls slog starkt och varmt, var det till en början till sångare han ville utbilda sig, och han nådde äfven som sådan ett godt stycke på väg mot målet. Men hur det var lockade honom dock färgtonerna i naturen än starkare.

Det var nu friluftsmåleriets gyllene ålder i Frankrike. Fontainebleauskolan hade just visat vägen till ett djupare studium i, en förtrog-nare kärlek till och ett ärligare återgifvande af naturen, och ute i Barbizon samlade dess stormän kring sig lärjungeskaror, gripna af samma kärlek till naturen som de.

Till dessa sällade sig ock den unge svenske sångaren, och han lärde snart af dem att se och återge naturens skönhet med all den innerliga poesi, som bor hos den själf, när den betraktas med ögon, som icke bara se men också känna.

Men blef på detta sätt tekniken i Norstedts konst det franska friluftsmåleriets, var och förblef dess innehåll, dess innersta väsen och stämning svensk.

För sin sörmländska hembygds natur var det han fann de finaste, de innerligaste tonerna. All dess friska men i sin friskhet ock af en viss nordisk melankoli präglade skönhet, ett drömmeri, som äfven det är äkta svenskt, fann i honom en tolk lika ödmjukt hängifven som kärleksfull.

Han har återgifvit äfven andra drag af svensk natur, men mest i släkt med honom själf var dock naturen kring fädernegården i det gamla Vingåker, och för den fann han ock på sin palett de finaste och sannaste tonerna, framför allt sedd under de stunder på dagen, då öfvergången från mörker till ljus eller från ljus till mörker med toner från dag som natt, enade och smälta tillsammans, öfver landskapet sveper en stämning af trolsk mystik.

Jag kan, när jag står inför en af Reinhold Norstedts dukar, aldrig låta bli att tänka på strofen i Snoilskys "Hvita Frun":

Nu sofver hans fagra Södermanland
i månskenets klara ljus
med gröna rågar vid sjöastrand
och röda timrade hus.
En kåre krusar i sakta fras
ett stycke af Båfvens spegelglas —
växlande dofter luften fylla.
från insjön och kryddgårdens friska mylla.

Men ej blott i sin konst var Reinhold Norstedt äkta svensk. Han var det lika mycket i sitt lif.

Den lyriska grundtonen hos det svenska fick emellertid där också en annan skiftning.

I hans konst kom främst det drömande, skira i den svenska naturens väsen till uttryck.

Den blidhet, den frid, som är bredd öfver så många svenska landskap, präglade i viss mån också hans lif. Reinhold Norstedt var en alltigenom fin, en i högsta grad försynt natur. Lika högt som han tänkte om sitt land och om konstens mål och betydelse, lika anspråkslös var han, när det för honom gällde att döma sin egen konst, att se in i sig själf. Det var intet han i så hög grad afskydde som posen, för det afsteg från enkelhet och sanning, som alltid ligger i den, och intet, som var honom mer främmande än att göra väsen af sig och låta sig bäras fram af andra. Få svenska konstnärer i våra dagar ha stått så fullständigt utanför allt kottreväsen, med dess faror för den inre utvecklingen och dess lättköpta yttre framgångar, som han.

Men lyriken har också andra former än den blida visans, äfven Tyrtaios var lyriker.

Det manligt starka draget i svenskens lynne fanns ock af äkta halt i Reinhold Norstedts väsen, fast det endast kom fram, när det för honom gällde att kämpa för hvad han ansåg vara stort och rätt. Då blef den blide, fridsälle konstnären en lågande, af det starkaste patos fylld siare, och lika försynt han annars var, lika osminkadt ärligt sade han då ut sitt hjärtas mening.

Framför allt trädde detta mandomsstarka drag i hans svenska väsen i dagen, när det var Sverige, dess stolta forntid och dess i mycket så mörka nutid, som kom på tal.

För svensk ära och svensk storhet i plikt-uppfyllelsens och den manliga fasthetens tecken kände ingen mer brinnande varmt än denne lyriskt blide konstnär. Då kunde hans ögon ljunga, hans panna dragas hop i mörker eller stråla i ljus, och hans röst klang med en ton af stål.

Till det ytte hade Reinhold Norstedt stor likhet med de gamla svenska kungar af det regenthus, i hvars ådror flöt äkta svenskt blod, hvars stamträd sköt upp ur gammal svensk jord, och det var äfven en tradition i hans släkt, att dess härledning från dem var klar och bevislig.

Dem ägnade han ock en nästan svärmisk dyrkan, en vördnad, som främst gällde deras manliga egenskaper, deras fasta och stolta vilja, deras oböjliga, okufliga mod, som hjälpte dem att aldrig dagtinga, att aldrig göra något annat

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige portofritt:

Idun 1892 2: —
Idun 1893 (nr 1 felas) 2: —
Idun 1904 (med julnumret) 3: —
Idun 1908 (med julnumret) 4: 50
Idun 1909 (med julnumret) 5: —
Idun 1910 (med julnumret) 6: 50
Iduns julnummer 1894 0: 20

Iduns julnummer 1898 0: 20
Iduns julnummer 1901 0: 25
Iduns julnummer 1904 0: 30
Iduns julnummer 1905 0: 30
Iduns julnummer 1908 0: 50
Iduns julnummer 1909 0: 75
Iduns julnummer 1910 1: —

LÄS!

än hvad de ansågo vara sin plikt, än mindre göra något, som de själfva kände och visste strida mot densamma. När de och deras tid kommo på tal, då verkade Reinhold Norstedt som en man ur deras egna led, lika ljus, lika segervisst stolt i hugen, höjd öfver yttre motgång eller medgång som de.

Men mörk blef hans blick, dystert hans panna, när hans tanke dvaldes vid nutida svaghets-tecken, som för honom stodo i den bjärtaste kontrast till svenskt väsen, till gammalsvensk trohet och gammalsvenskt mannamod.

Lika snabbt som stämningarna öfver ett svenskt landskap kunde då också skiftningarna i hans lynne växla, men lika äkta, lika stark var alltid den ton, som klang fram ur dem.

Svensk var han, man var han.
Som sådan skola ock ständigt hans vänner minnas honom.

Det var mer än en yttre symbol, när hans stoft fördes till hvila i fadernejorden, höljdt i den svenska flaggans blågula färger, och mer än en yttre hyllningsgård blott, när ett par af hans nära vänner till hans bår sände icke söders blommar, utan en krans af enkel svensk tall med dessa afskedsord, med hvilka jag ock vill avsluta den gård jag här fått ägna hans minne:

Svenska furugrenar, bringen för oss
tyst ett tack till Sveriges äkte son
för en konst, ett lif, som var ur Sveriges
 eget innersta ett lån.

Svenska furugrenar, susen sakta
med en ton ur Sveriges djupa skog
k.ing ett hjärta, som för Sveriges ära,
Sveriges storhet alltid slog.

JACOBINE RING.

Selma Lundberg.

HUR VÄL JAG minnes den dagen vi första gången skakade hand med hvarandra, det var hösten 1892, då kärleken till musikens sköna konst förde oss samman och förmedlade ett vänskapsband, som icke nöts under de gångna åren.

Genom vänner och väns vänner hade fröken Selma Lundberg blivit inspirerad att slå ner sina bopålar i Malmö, för att där fylla ett länge känt behof af en duglig sång- och musiklärarinna. Begåfvad som hon var med en härlig musikalisk och välskolad sångröst, samt med papper på fickan om gedigna sångstudier och framstående pedagogisk förmåga, dröjde det ej länge, förrän hon omgafs af en skara både äldre och yngre, som hos henne sökte finna vägen till sångens härliga konst. Men icke endast som sånglärarinna blef hon tagen i anspråk. På grund af sin sympatiska och sonora stämma anlätades hon som solist vid otaliga konserter både inom och utom Sveriges gränser.

Här följa några yttre konturer ur fröken Selma Lundbergs lif. Född i Askersund den 26 december 1861, kom hon till Stockholm 1885 för att vid kungl. Musik-konservatoriet idka sångstudier under prof. J. Günthers konstferarna ledning.

Blef där uppmärksammas för sin härliga och friska stämma, hvilken banade väg för henne till mången konsertribun och till mångt hem. Så t. ex. vann hon under denna tid den musikintresserade prinsessan Eugenie's varma tillgifvenhet. Efter några års trägna studier aflade fröken Lundberg musiklärarinneexamen 1885. Julen 1892 tog hon organist- och kyrkosångare-examen inför examinatorn i Lunds stift, kappellmästare W. Heintze, och år 1894 erhöi hon organistvikariatet vid S:t Petrikyrkan i Malmö, hvilken befattning hon innehade i 5 år.

Sin trängtan att vidare gå framåt för att nå en ännu högre utveckling på den bana hon slagit in på, tillfredsstälde hon genom en resa till Paris våren 1903, där hon åtnjöt förmånen af madame Chevillards insiktsfulla ledning. Hösten 1895 erhöi fröken Lundberg sånglärarinnebefattningen vid Lunds fullständiga Läroverk för flickor och 1898 en liknande vid Malmö Högre Läroverk för flickor, 1905 en dito vid Högre Lärarinneseminariet i Lund, samt 1909 vid fröknarna A. och E. Bunths skola i Malmö. Vid Sydsvenska musik-konservatoriet i Lund, som hon varit med om att grunda, meddelar hon undervisningen i solo-sång.

Men utom allt detta kräfvande arbete i skolor och läroverksanstalter ägnar hon sig på "lediga stunder" åt privat verksamhet som lärarinna i sång och delvis äfven i pianospel.

Och hon hinner med otroligt mycket arbete, som räcker långt utöfver dagens 12 timmar. Termin efter termin traktar en skara unga — till antalet många gånger öfver 50 — att hos henne få utbildas sin mer eller mindre stora sånggåfva — om de ha någon, och de, som ej tro sig om att ha sådan, behöfva blott ställa sig under hennes uppmuntrande och förstående ledning, så sätter hon nog "ton" på dem.

Många af fröken Lundbergs elever ha gått ut från henne färdiga att börja en konstnärlig karriär. Och hennes både fysiska och psykiska krafter räcka till för allt och alla och icke minst, när det gäller att med sin sång bidra till den eller den välgörenhetskonserten eller festen.

Detta är fröken Lundbergs dagsverk, som vi kunna se, och som vi värdera och beundra.

Men hon utöfvar ännu ett arbete, som vi icke se och knappast ana, men som icke desto mindre kommer att bringa henne den största välsignelse. Det är hennes arbete för "de minsta mina bröder". — Där har hon med gämlig hand och kärleksfullt sinne beredt hem och vård åt trötta, svaga medmänniskor, här en fattig mor, hvars son hon omfattat med den varmaste åtanke; och så de många lofvande, men fattiga talanger, för hvilkas skull hon vandrat från dörr till dörr för att samla in en skärf och väcka intresse — för att nu icke tala om de många, som hos henne erhålla fri undervisning. Och till allt och för allt och alla har fröken Lundberg krafter. Och skulle hennes kraft tryta, så hämtar hon ny sådan ur den eviga kraftkällan, där hon fått det löftet: "Som din dag så skall din kraft ock vara." Man kan om fröken Lundberg säga, att hon sjungit sig fram i lifvet — fram till en oberoende ställning, sjungit sig till ett namn i konstens rike, sjungit sig till de många vänners hjärtan, hvilka på hennes 50-åriga högtidsdag täfla om att nedlägga för hennes fötter sin tacksamhetsgård för alla de stämmingsfulla stunder, hon genom sina toners makt beredt dem. Och otaliga äro de elever, som förena sig med oss att bringa den aktade och värderade lärarinnan och vännen hjärtats varmaste hyllning.

HANNA HALLBERG-NORLIND.

Luise Hanson.

DÅ FRÖKEN LUISE HANSON den 28 dec. ingår i sitt 63:e år, kan hon, sedan hon nu slagit sig till ro, se tillbaka på ett ovanligt verksamt lif i uppfostrans och undervisningens tjänst. Hon föddes den 28 dec. 1849 i Risby i Bohuslän och var dotter till majoren Magnus H. och hans maka, f. Westfelt. Redan vid knappa 17 år började hon verka såsom lärarinna i familjer. Sedermera var hon i 10 år fäst vid Praktiska Arbetsskolan i Göteborg och i 6 år vid Elementarskolan för flickor i Vänersborg. Under denna tid ägnade hon dessutom ferierna till privatundervisning åt "underkända" skolgossar.

Ehuru hon redan på nyssnämnda platser gjorde sig väl känd för sin aldrig tröttnande energi, är det framför allt i samband med sin verksamhet vid Solbacka gossläroverk i Södermanland, som hon gjort sig känd och uppskattad i vida kretsar. Pojkar hade alltid varit hennes käraste undervisningsmaterial redan därför, att hon ansåg deras undervisning mer kräfvande och viktigare än flickornas. Och här fann hon verkligen ett kräfvande arbetsfält. — Solbacka är, som bekant, ett af våra två "landtläroverk". Det stiftades år 1901 af framlidne redaktören af Stockholmstidningen Anders Jeurling, som därmed ville skapa en undervisningsanstalt, där gossar kunde erhålla sin skolbildning under minsta möjliga beröring med stadslifvets sämre sidor, och det i en fager natur, som inbjöd till härdande friluftslif. I Luise Hanson fann han den lämpliga ledarinnan. Själf säkerställde han den ekonomiska grundvalen och var också under sin lifstid med sin praktiska och fördomsfria blick i många afseenden ett godt stöd för skolan, men dess egentliga skapare var dock fröken Hanson. Hon var det äfven, som genom ett samvetsgrant arbete allt mer befäste föräldrars och målsmäns förtroende för skolan, och från en blygsam början utvecklades den till en fullständig realskola. Under de tio år hon förestått Solbacka läroverk har hon visat en mångsidig arbetsförmåga, som i sanning är beundransvärd.

Ej blott den pedagogiska utan äfven den ekonomiska ledningen låg nämligen i hennes händer. Icke minst erkännande har hon vunnit för den utmärkta disciplin, den tukt och ordning, hon vetat upprätthålla bland de 44 pojkarne, det högsta antal, som skolan kunde mottaga.

Jämsides med denna realskoleverksamhet anordnade hon under sommarferierna kurser för skolgossar af alla åldrar, och många äro de f. d. och nuvarande läroverkselever, som tack vare en dylik Solbacka-vistelse med dess med friskt idrottslif förenade, intensiva arbete

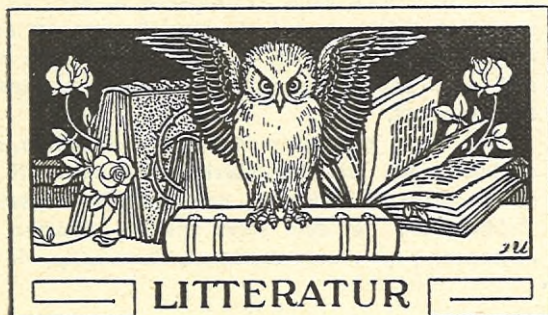
Det besegrade ödet.

Af Gustava Svanström.

kunnat "läsa upp sig" utan att det skett på bekostnad af deras psykiska sundhet. — Sin verksamhet vid Solbacka lämnade hon med utgången af sistlidne vårtermin i andra händer för att njuta sitt otium i Hjertum i sitt kära Bohuslän.

Starka äro säkert de känslor af tacksamhet, som nu på hennes bemärkelsedag strömma till henne från föräldrar och forna lärjungar. De liksom hennes talrika vänner högakta i henne framför allt representanten för det hängifna, oegennyttiga arbetet.

G. BKD.

LITTERATUR

Gustava Svanström: Den ljusa natten.

GUSTAVA SVANSTRÖM synes afgjordt ha lämnat den speciella litterära åkerteg, som hon en tid med framgång odlade: den besjälade naturbeskrifningen. Hon är inte odeladt att lyckönska, ty på det nya område, som hon valt till sitt: den psykologiska människoanalysen, betalar hon ännu lärpengar. Men då hennes vilja tycks vara bestämd att inte vika tillbaka för svårigheterna, måste också vi, som med intresse följt hennes litterära utveckling, söka att i det nya skedet läsa ut det värdefulla, som hon äfven här har att gifva. Gustava Svanström har aldrig hört till dem, som högt tala tomma och väklingande ord. Hennes röst är lågmäld och stillsam, men hvad den har att säga är aldrig ligkiltigt. Som människoskildrare söker hon så godt som uteslutande att lösa ett etiskt problem, hon framställer oftast en konflikt mellan känslan och plikten, och hon slår aldrig af i sin fordran, att en människa måste offra allt, också sig själf för att nå högst eller helt enkelt för att handla rätt.

Gustava Svanström känner inga själens melantillstånd. När hon söker skildra dem, mister hon klarheten både i uttryckssätt och mening. Undertecknad måste bekänna sig ha misslyckats i att genomtränga dunkelheten i de förmodligen djupsinniga ord, som uttalas af den modernt irrande och rotlösa själ, hvars yttre omhölje är den bleka damen, som i väntsalen en vinternatt möter sin ungdoms älskade, hvilken hon längesedan öfvergifvit. Klarast, minst förstucket och därför trovärdigast klingar författarinnans röst i den enkla slutberättelsen *Piskslaget*, samtalen mellan bondkvinnan och frälsningssoldaten, som vill offra allt, också sin egen, fordringslösa kärlek, för Guds ära och för att den kvinna han älskar skall vinnas för Gudslifvet. I berättelsen *Riket* har Gustava Svanström lyckats göra en verkligt realistisk studie öfver ett söndersplittradt hemlif. Här mer än i de andra skisserna ser hon objektivt utan att ta parti för den ena eller andra parten. *Den ljusa natten*, titelberättelsen, har ett tämligen banalt uppslag, men innehåller ett par goda karaktärsskisser. Berättelserna föreligga samtliga i dialogform. Språket, ofta mjukt och uttrycksfullt, hemfaller någon gång till förkonstling och effektsökeri.

GERTRUD ALMQVIST.

Grefvinnan.
Grefven, hennes son, bildhuggare.
Tua, ung flicka.
En svensk herrgårdssal. Nyårsnatt, en stund före årsskiftet.

Ute råder häftig snöstorm, som med långa och rullande dån snor rundt huset.

Grefvinnan (svartklädd, med ett blidt ansikte och silfverhvitt hår, dämpadt): Sofver han än?

Tua (smärt, mörkblond, har gläntat på draperiet till ett inre rum): Ja, han sofver — han somnade öfver tidningarna.

Grefvinnan: Det är inte underligt, att han är trött — som han rest både dag och natt. Tänk, att han ändå längtade hem — hem till oss.

Tua: Hem till tant — ja, det är ju naturligt.

Grefvinnan: Jag är gammal, barn, jag lefver inte länge. Det är inte jag, som skall locka honom att stanna kvar — här, där han är satt till herre.

Tua (småler): Hans fideikommiss är nog inte af denna världen.

Grefvinnan: Han älskar dock sitt hem — det måste ligga honom i blodet. Och hvarför skulle han inte kunna arbeta, skapa här — men inte ensam.

Tua: Jag tror, att han redan längtar bort.

Grefvinnan (betraktar henne forskande): Tyckte du, att han föreföll orolig? Säg mig uppriktigt —

Tua: Han längtar kanske bort, hvar han är. (Småler och närmar sig fönstret.) Eller kanske, att det blott är den svenska luften, som förhäxat honom med sin eviga melankoli. (Lyssnar.) Hör — det är som om en hand skulle skaka hela huset.

Grefvinnan: Ett gammalt fideikommiss har goda sparrar. (Går efter henne.) Du är våren här, lilla Tua, du som är så ung och frisk. Men det har nog inte varit roligt för dig här, hela den långa hösten — det är inte roligt i ett hus, som väntar på ödet.

Tua (ser på henne): Ödet — tror tant på ödet?

Grefvinnan: Jag har aldrig sagt dig det förr — men sorgen gör en vek och rädd — och jag har haft många sorger. Jag har haft fyra söner, nu har jag blott en kvar, och han är den siste af släkten. Du vet, att mina tre söner alla fingo en hastig död, den förste blef skjuten af våda under jakten, den andre förläste på Medelhafvet, den tredje dog af ett hjärtfel, också han långt borta ifrån mig. Då nådde mig en hviskning, att det var en spådom — att ingen af mina söner skulle uppnå sitt fyrtionde år. Och sorgen gjorde mig rädd och vek, väckte hos mig en hemlig fruktan, som blef till ångest — (hejdar sig).

Tua: Men i morgon...

Grefvinnan: Ja i morgon — och det är snart blott några minuter dit — fyller ättens siste fyrtio år. Och i dag, när jag tror honom vara långt borta, kommer han till mig sund och helbrägd. Kan jag inte vara glad — om han också blott kommer som han brukar, som en flyktig gäst i sitt eget hem. Men nu börjar jag att bli vemodig igen — hoppas att en kär önskan till sist måtte uppfyllas — att han inte måtte låta släkten stiga ned i i sin graf.

Tua: Han behöfver inte hem och hustru — han har ju sina marmordrömmar. De skola också lefva.

Grefvinnan (ser på henne): Så kallt du talar, barn, du som förljufvat min ensamhet.

Tua: Ja, men nu är inte tant ensam längre — därför behöfs jag inte.

Grefvinnan: Ack barn, jag fruktar, att jag inte kan locka honom att stanna kvar här. Men ungdomen (tar hennes hand) — tror du inte, att jag gladt mig åt, att du blifvit så vacker, hoppats att du skulle bli våren, förnyelsen här.

Tua (med sänkt blick): Tror tant, att han kan älska en kvinna — eller att jag vill gifva mig med — ett stycke jord och en ätt, som inte får slockna ut. (Lyfter hufvudet.) Förlåt mig — jag vet, att jag har mycket att vara tacksam för.

Grefvinnan (har släppt hennes hand): Du behöfver inte tala om tacksamhet — min son var din fars lärjunge och vän, och när din far dog, innan han hann vinna den berömmelse han förtjänade, var det en glädje för oss att kunna göra något för hans dotter. (Ser på henne igen.) Och just nu längtar du bort.

Tua: Ja (närmar sig fönstret), jag önskar att snöstormen kunde ta mig på sina vingar, hvirfla mig ut, bort.

Grefvinnan (resigneradt): Du skall nog få flyga ändå, när du vill, lilla barn. Och det var dumt af mig att tala som jag gjorde nyss. Men glädjen — den oväntade glädjen att få hem honom steg mig åt hufvudet. (Går mot dörren.) Säg till mig, när han vaknar — jag vill, att allt husets folk skall dricka hans och det nya årets skål. (Går.)

(Tua kastar sig ned på divanen, knäpper händerna bakom nacken och sluter ögonen. Efter några ögonblick dras draperiet åt sidan, och grefven kommer ut. Han ser frånvarande ut, som om han ännu drömde. Stannar midt på golvet och blir varse Tua, som hastigt sätter sig upp.)

Grefven: Blif liggande — sof ni?

Tua: Nej — och nu skola vi snart välkomna det nya året tillsammans med allt husets folk.

Grefven: Sitt kvar litet — så får jag berätta någonting för er, Tua.

Tua (betraktar honom, lutar sedan hufvudet tillbaka mot kuddarna): Nu —

Grefven (har stannat vid fönstret): Hur vintern sjunger därute.

Tua (småler): Var det ingenting annat?

Grefven: Jo, det var om en dröm, som jag drömde nyss i min länstol därinne. (Vänder sig om mot henne): Ni vet, att min mor ej väntat mig hem — men så greps jag plötsligt af hemlängtan, därnere i Rom. Jag längtade efter snölandet med dess mörker och stillhet och reste hem genom natt och dag. Om näterna låg jag vaken i vagongen och tänkte på mitt lif. Ett ryck, ett brakande och vagnen kunde ligga där krossad — mitt lif vara ändadt lika hastigt som de andras — jag menar — mina bröders.

Tua: Nu förstår jag — ni tänkte också på — ödet.

Grefven: Ja, jag tänkte, att ödet blixlikt kunde träffa mig ur den mörka molnväggen framtiden — likaväl som det träffade dem. Men det enda som hände var, att tåget ankom hit en timme försenadt på grund af snöstormen. (Tiger litet, sedan): Men så drömde jag — nyss, när jag somnade — en underlig dröm. Jag tyckte, att ni, Tua, kom in och berättade, att ett tåg kört fast i snödrifvorna här vid

(Forts. sid. 847.)

Trår er sa

GULA SALONGEN.

en miljö af värdefulla gamla föremål, hos hvilka formens eller färgens skönhet förenar sig med den historiska patinans. Han har intet öga för det nya, som ännu bevarar lukten af möbelsnickarens polityr eller bekräftar konstnärens på modet färggalenskap, utan han fyller sitt hem uteslutande med fina gamla föremål från länge-sedan slocknade sekler och hans väggar täckas af en gammal målarkonsts djupa, varma färger och ädla teknik.

En samlare af sådant kynne är friherre Carl Åkerhielm, och hans hem, Linnégatan 5, här i hufvudstaden torde i förhållande till sin storlek vara ett af de smakfullaste och i fråga om urvalet värderikaste hem i gammal stil, som finnas i Stockholm och kanske annorstädes också.

Det första rummet man inträder i, hallen, ger själfva anslaget och ett karaktäristiskt sådant till hvad som sedan följer af historiska och estetiska sensationer.

Midt för, på den stora spiseln, glimmar en vacker renässansspegel, som suttit på Penningby, det ryktbara

DEN SOM GÅR in och ut i många hem får tillfälle att reflektera öfver, hur oändligt olika svenskarne bo. Om åtskilliga föregående perioder kunnat uppvisa en bestämd stil, en viss karaktär, som varit de svenska hemmen egen, vare sig nu den hämtats utifrån, och det har den ju i många fall gjort, eller varit uttryck för någon nationell strömning inom möbelkonsten, så finnes i närvarande stund, det kunna vi ju lugnt komma öfverens om, ingen bestämmande stil alls.

Man tar hjälp af de nyaste idéerna, då man inreder sitt hem, och ehuru dessa s. k. nya idéer i själfva verket ha varit omkring och läppjat på andra äldre idéer, på renässans, barock, empire, rococo och deras förgreningar, erbjuda de dock i sin sammanfattning möjligheter till både praktisk och smakfull rumsinredning, som ej få underskattas.

Men midt i all denna modernitetsjakt finnas alltjämt drömmare, estettmänniskor, traditionsvarelser, hvilkas historiska sinne och nedärfda smak för vackra ting från flydda sekler nekar dem att finna sig tillrätta i en modern omgivning.

Jag lämnar här alldeles ur räkningen dessa antikvitetsmagasinens och konstauktionernas marodörer, hvilka hopa omkring sig "gamla saker" af inga andra skäl, än att det skänker ett visst socialt anseende att vara ägare af svåråtkomliga och dyrköpta antikviteter.

För den verkliga samlaren blir det närmast en hjärtesak att lefva i

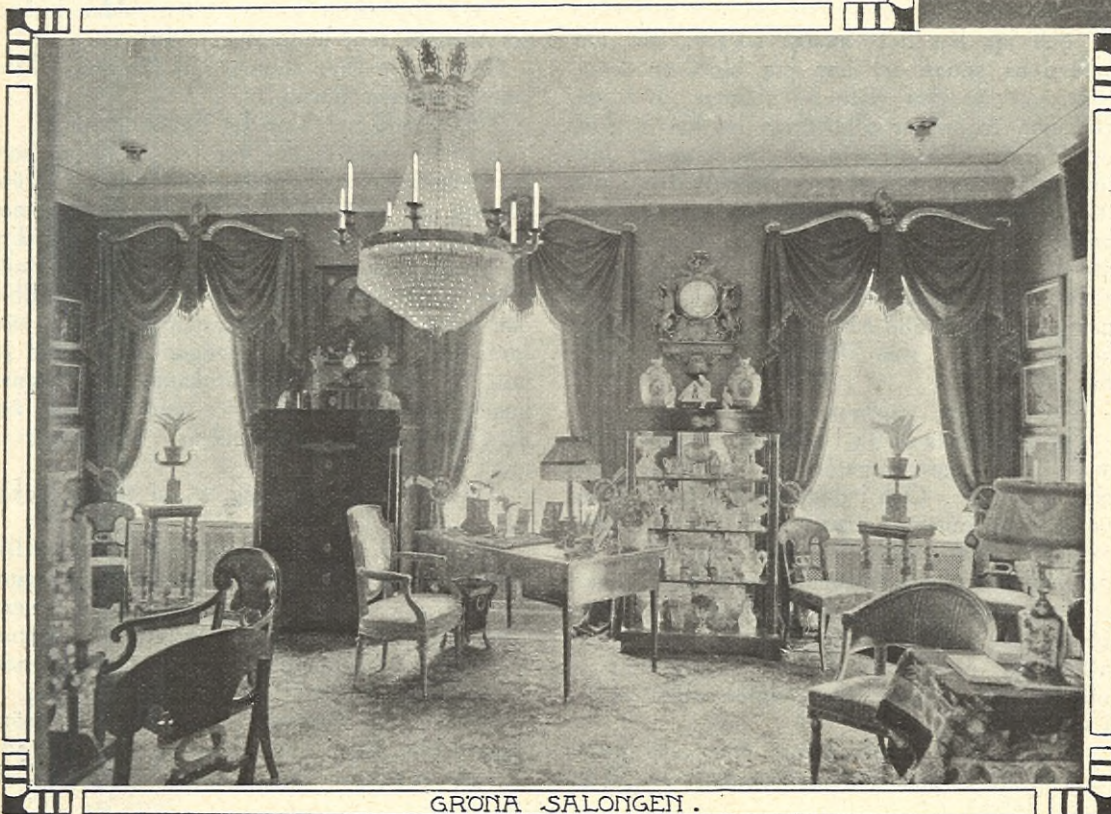

HALLEN.

gamla godset i stockholmstrakten, hvilket innehafts af ätterna Sture, Fleming, Bielke, Oxenstierna, Torstenson m. fl. På ömse sidor om spiseln hänga taflor af Ehrenstrahl, ett Gustaf II Adolfsporträtt af holländsk mästare o. s. v.

Två massiva 1600-talsskåp möblera de båda sidoväggarna, hvaraf det ena tillhört den finske krigshjälten general v. Vegesack. Det andra fann friherre Å. i en bondstuga, och gumman, som ägde det, hade sågat af fötterna för att få rum för det i stugan. Då friherre Å. köpte skåpet, lät han göra ett annat för gummans räkning, som gick mera i stil med hennes öfriga bohag.

I ett af rummets hörn hänger ett porträtt af grefvinnan de la Gardie på Läckö, en resolut dam, om hvilken det berättas att då Karl XI vid ett tillfälle gjorde henne ett besök, bjöd hon konungen att äta på tennservis med orden: "Silfret har ers majestät själf dragit försorg om"

GRÖNA SALONGEN.

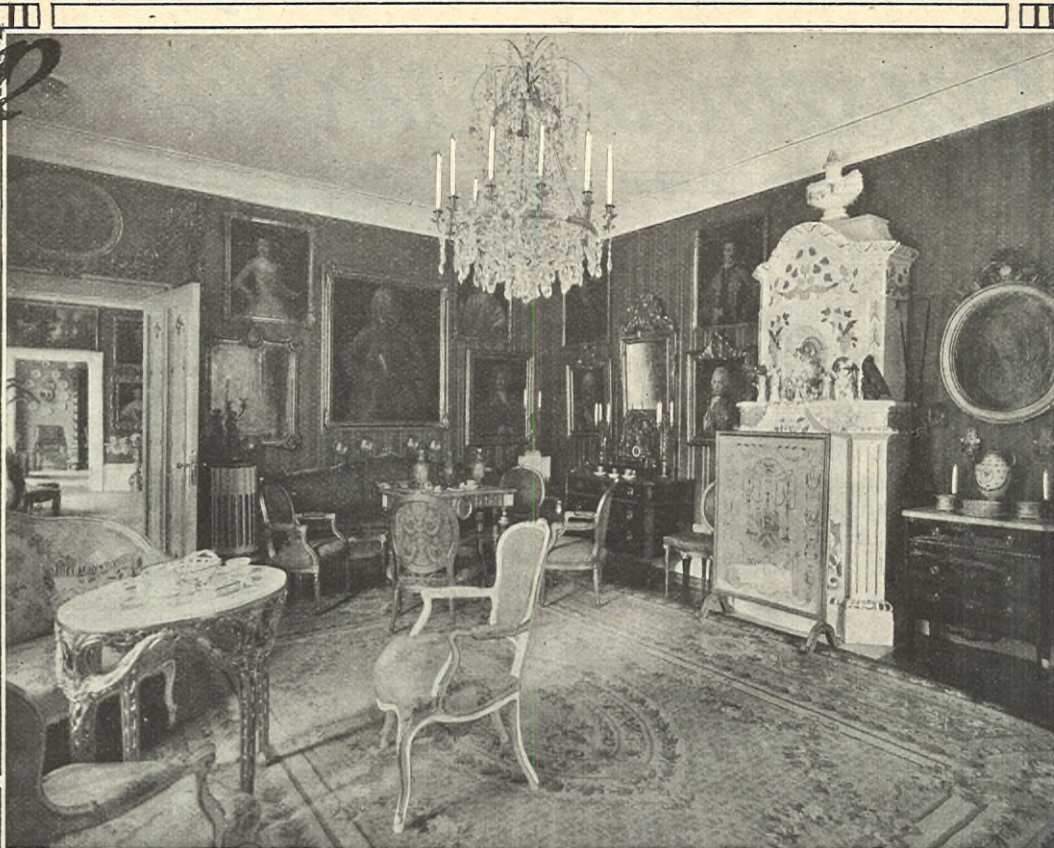
FRIHERRE CARL

Mästares hem

Från hallen komma vi in i den s. k. gröna salongen eller friherre H:s hvardagsrum. Det är hållet i napoleonstidens enkelt smakfulla stil och ger med sina släktporträtt, sina ypperliga dukar af Breda och Roslin, de gröna sidengardinerna med undergardiner af handknyplade schlesiska spetsar från 1810, hvilka i och för sig bereda ögat en obeskrifbar njutning, och den till rofull meditation inbjudande möbeln, ett genomgående harmoniskt intryck.

Nästa rum är den röda salongen, ett intagande hörnrum i Louis XVI:s stil. Det som främst lockar ögat är den lilla möbelgruppen midt på golvet med ett utsökt vackert Chippendalebord, som stammar från denne mästars bästa skede. Vidare ses i salongen en fransk bronspendyl af högt konstvärde, en läcker Haupt-byrå från 1777, en annan byrå af den på sin tid mycket framstående möbelsnickaren Öhrström. Bland porträtten, som smycka de röda sidenväggarna, märkes ett af general Bildstein, måladt af Scheffel år 1727.

Härför kommer man in i våningens största och

RÖDA SALONGEN.

och flammande rödt. Tapeterna ha nämligen den vackra fältblommans djupa himmelsglans och härtill sluter sig en röd möbel, röda mattor och röda sammetsgardiner. Ett ofantligt skåp i barock, som af den nuvarande ägaren köpts från en nämndeman i Södertörn och som ursprungligen stått i det gamla Stockholms slott, där det räddades undan branden 1697, fyller en af salens väggar.

Lampetterna från kungliga slottet i Dresden och takets kristallkrona bidraga ytterligare till rummets frapperande festivitas.

Man må ej inbilla sig, att denna mindre vanliga färgsammansättning i en matsal chockerar färgsinnet. De gå alldeles förträffligt ihop, dessa toner, och rummet har fått en munter karaktär, hvilken liksom uppmanar gästerna till glada bordssamtal, ja, kanske rent af till kvicka bordvisor.

Det som slår besökaren, när han efteråt erinrar sig hvad han sett, är att alla föremål i detta hem harmoniera med hvarandra inom sina olika grupper. Som den fine och skarpsinnige samlare friherre Åkerhielm är sträfvar han helt visst icke efter att samla massor af kostbara antikviteter för att de skola trängas och slå kanterna af hvarandra. Han har gjort dem till sitt hems harmoniska och förfinade ram, där de alla ha den uppgiften att vara sin herres skönhetssinne till behag.

E. H-N.

MATSALEN.

pompösaste rum, den gula salongen, hvars möbel från 1700-talets första hälft, härrörande från Åkerhielmska ätten på Dylta bruk, leder tanken till gamla tiders magnifika herrgårdssalonger med sitt sorlande sällskapslif i ett Sverige, som höll på att rycka upp sig ur sin förlamning efter de Karolinska krigens olyckor.

Ofvanför soffan täckes väggen till hela sin längd af en gobeläng från grannskapet af Wien, framställande en gästbudsscen ur Esthers bok. Bland taflorna märkes ett porträtt af Ulrika Eleonora, Fredrik I:s gemål, måladt af Starbus. Mellan fönstren trona två byråar, buktande sig i tidens stil, och på sidorna om dem, midt i fönsterljuset, skimra två blåa kinesiska urnor, tyvärr ej synliga på vår bild, men af en utomordentlig skönhet såväl i form som färg och ytterst unika. Härliga kristallkronor fullbordar möbleringen.

Slutligen beträda vi matsalen, som hälsar besökaren med en färgernas glädjeduett i blåklintsblått

GRÖNA SALONGEN.

Husmodersskolor i Karlstad

ÅLFGATAN I KARLSTAD, d. v. s. Klarälvens vänstra strand, är säkert en af de vackraste promenader någon stad i riket kan uppvisa. Vid denna "gata" bor Karlstads Husmodersskola, som i höstas flyttade in under eget tak och nu disponerar en storartad villa på omkring 20 rum, fritt och vackert belägen i park och trädgård, där man äfven har ett nybyggt växthus, som skötes af eleverna. Jag var häromdagen inbjuden att bese det nya hemmet, om hvars trefnad jag så länge hört ryktet tala högt. I den vackra hallen mötte mig föreståndarinnan, fröken Nancy Enwall,

SKOLBYGGNADEN.

arbetspallar på hvar sida, och bägge köken hafva också full utrustning för 6 par samtidigt arbetande elever. Fler än 12 elever i hvar kurs vill man inte taga emot. Ett större antal kan en lärarinna knappast nöjaktigt öfverse, och man tycker sig äfven ha gjort den erfarenheten, att flera än 12 ej heller arbeta så bra tillsammans. Min häpna blick räknar på spisarna i sex-veckorsköket ej mindre än 18 samtidigt puttrande jämnstora små grytor. Lärarinnan, fröken Melin, talar leende om för mig, att om en liten stund ytterligare sex grytor kola rycka in i armén. Jag får senare för-

HALLEN.

MATSALEN.

SÄLLSKAPSRUMMET.

FRÖKEN NANCY ENWALL.

SYSALEN.

SOFRUMMET.

ETT AF KÖKEN.

skinande glad och belåten och lätt om hjärtat, som den där äntligen fått en stor plan genomförd och allting ordnadt på bästa sätt för ett afhållet arbete.

Vi börja genast gå syn. På nedre botten ligger förutom hall, sällskapsrum och matsal de egentliga undervisningslokalerna, två mycket rymliga kök — ett för hel- och halfårskurserna och ett för sexveckorskurserna — och en stor sysal, där arbetet nu öfverallt pågår som bäst under ledning af tre lärarinnor. De båda köken äro helt enkelt förtjusande och taga hvarje husmoderligt hjärta med storm. Helt och hållet hvitmålade, praktiskt inredda, försedda med stora spisar och rikhaltig köksattiralj, äga de i hög grad ändamålsenlighetens skönhet. Man kan förstå, att det är en lust att arbeta här. Midt på golfvet i båda köken står ett långt hvitkuradt träbord med 6 höga

I VÄXTHUSET.

klaring på detta de 24 samtidiga grytornas mysterium.

Mellan de båda köken ligger skolans matsal och där bredvid sysalen, båda präktigt stora rum. Sysalen är för tillfället befolkad af två slags invånare, dels sömmande flickor grupperade kring arbetsbordet, dels de unga arbeterskornas stofthyddor i — ja, hvad skall det kallas? — uppstoppad spånafgjutning så att säga. De grå kalikåropparna, hvar och en förfärdigad af sin lefvande motsvarighet, stå stumma kring väggarna och bida tålmodigt något att skyla sig med. På svarta taflan står ett lifmönster med måttberäkningar uppritadt. Ljuset flödar in genom höga breda fönster åt söder.

Vi bese också alla förrådsrum och skafferier. Jag beundrar särskildt de präktiga, torra och ljusa källrarna samt en liten handkammare, som är

ett riktigt färglustigt stilleben. Glasburkar med vackra frukt- och grönsaksinläggningar, beredda under skolans konserveringskurs i augusti, fylla där i snörräta rader hylla efter hylla.

Sedan gå vi upp i öfvervåningen, där sof- och bostadsrum ligga på hvar sin sida om en korridor. Förutom flera lärarinnerum har skolan 10 elevrum och kan taga emot 18 elever i helinackordering. Öfverallt elektriskt ljus, värmeledning, lätta, glada färger och smakfull inredning. Ljus, luft, ett härligt utrymme — det är ord, som upphörligt vilja återkomma vid vandringen genom byggnaden. Man kan icke annat än förvåna sig åt att en privat bostad stod att få, som med få måttliga förändringar lät sig förvandlas till hemvist för en så omfattande anstalt.

Efter besök på vinden och i tornet med dess vida utsikt öfver Klarälfeldat hamna vi i sällskapsrummet på nedre botten vid en kaffebrička, som naturligtvis är en ängande reklam för skolan. Och jag får under samtalets gång höra, hur man här planlagt arbetet för att på jämförelsevis kort tid få in i en ung och yster flickhjärna alla de tusen små och stora ting, allt det vetande om kropp och själ, som begäres af en husmoder i modern mening.

Undervisningsämnen, såväl de praktiska som de teoretiska, äro så långt möjligt afsöndrade i sammanhängande kurser, hvilket ur rent pedagogisk synpunkt visat sig vara en stor vinst. Som främsta ämne på den praktiska linjen står naturligtvis matlagning. Den är planlagd med afsikt att vinna enhetlighet i arbetet, ro och samling öfver undervisningen. Därför laga t. ex. eleverna så långt det låter sig göra samtidigt samma slags mat.

Här får jag förklaringen till de 24 grytornas mysterium. Sex-veckorskursens matsedel för dagens middag hade varit kalffrikassé med kokt ris samt nyponsoppa; som extra arbete kokades buljong. Hvarje elevpar lagade en mindre kvantitet af all denna mat. Först sex buljonggrytor på elden, så sex lergrytor med nypon, sex grytor för kött, sex för ris — summa 24 grytor! Och summa 12 flickor, som verkligen lärt och lagat alla dessa rätter! Om matsedeln upptager glass, kokas den i 6 småsatser o. s. v.

Både föreståndarinnan och lärarinnor försäkra enstämmigt, att de för ingen del skulle vilja återgå till det gamla brokiga och bråkiga systemet. Det säger sig själft, att man genom en sådan enhetlighet i arbetet också får mycket bättre tillfälle att kitta ihop teori och praktik till bestående kunskap. En dag, när t. ex. alla eleverna skola baka eller steka, kan man ju med fördel samla alla ungas tankar omkring bakningens och stekningens teorier. Som kontroll öfver kunskaperna få eleverna också numera mot slutet af kurserna laga mat alldeles på egen hand.

Den praktiska undervisningen omfattar vidare kurser i garnering och uppläggning, all slags konservering, handarbete (i främsta rummet linne- och klädsömnad samt barnutstyrsel, i mån af tid konstsoömnad), samt strykning. Kursen i tvätt och mangling är valfri. Dessutom meddelas en 8-lektionerskurs i "husliga sysslor", i hvilken ingår putsning och rengöring af alla slag. Praktisk undervisning meddelas äfven så långt möjligt i spädbarnsvård. Svårigheten härvidlag är ju att erhålla det nödiga undervisningsmaterialet. Skolans elever voro förr trogna besökare å stadens Mjölkdroppe på vägningsdagarna, då Droppens läkare demonstrerade lindebarnen. Barnavården ligger fröken Enwall varmt om hjärtat, och hon önskar inte minst för sin skolas skull, att Karlstad snart måtte få åtminstone en spädbarnskrubba. Skolans läkare, andre stadsläkaren dr H. Severin,

föreläser därstädes om kvinnohygien och barnavård.

Den teoretiska undervisningen omfattar kurser i hälsolära, födoämneslära, elementen af sjukvård och hjälp vid olycksfall, samt hemmets bokföring. Eleverna i hel- och halfårskurserna få sätta upp förslagsmatsedlar och årsbudgeter, beräknade efter olika årsinkomster. Enstaka föreläsningar af fackmän anordnas då och då om ämnen, som beröra hemmets förhållanden.

Husmoderskolan i Karlstad är verkligen till för sina elevers skull. Den har inga matgäster och mottager inga beställningar, som rubba arbetets gilla gång. Arbetsordningen är gjord så omväxlande som möjligt för att förekomma öfveranstängning bland flickorna. Och ett angenämt hemlif med enkla förströelser skänker hvila och rekreation.

Undervisningen skötes af föreståndarinnan fröken Enwall och tre lärarinnor, fröknarna Emma Nygren, Ester Melin och Dagmar Mattson. Fröken Enwall, som meddelar all teoretisk undervisning, har gått igenom Fackskolan i Uppsala och kom efter 7-årig praktik vid enskilda skolor till Karlstad som skolkökslärarinna vid folkskolorna.

Skolan har från sin början år 1907 sändt ut 164 halfårselever. Helårskurser börjades först 1910. Om alla deltagare i kortare kurser och enstaka kurser medräknas, har skolan meddelat ett större eller mindre mått af huslig utbildning åt nära 400 unga kvinnor.

Jag stoppar anteckningsboken i fickan, och samtalet glider ut från skolans område. Fröken Enwall är tydligen en organisatorisk begåfning. Hon har idérikedom, kombinationsförmåga och en levande lust att förbättra och fullkomna. Det glittrar i hennes ögon, när hon talar om hvad hon skulle göra, om kapital bara funnes... Hon har också ett stort och varmt socialt intresse, och det är med en ifrig lust att hjälpa hon nämner den ström af fabriksflickor, som dagligen går förbi hennes fönster på väg från arbetet vid fabrikerne längre ner vid älven. Naturligtvis hamna vi till sist i den stora frågan om kvinnans, d. v. s. alla kvinnors mödrauppfostran, hvilken i dessa industrins och själförsörjningens dagar upphörligt gör sig påmint och ej kan skaffas ur världen annat än genom en tillfredsställande lösning.

G. H.

Det besegrade ödet.

(Forts. och slut fr. sid. 843.)

stationen. Det fanns en trupp skådespelare med, sade ni, och jag läste medlidande med dem i ert ansikte.

Tua (ser upp): Hvad gjorde ni — bjöd ni dem kanske hit?

Grefven: Ja, ni gissar rätt. Jag greps i drömmen af lust att se fest, muntra människor omkring mig, och jag tyckte, att jag lät hämta hit dessa främlingar som mina gäster. I nästa akt af drömmen befann jag mig först ensam tillsammans med en af dem — en kvinna. Hennes ansikte var mig välbekant, men hon tycktes mig blekare än jag sett någon lefvande människa.

»Hvarför är du så blek, Olga?» sade jag.

Tua (ser åter upp): Olga — ?

Grefven: Ja, hon hette Olga — jag kände henne en gång — för länge sedan. Hon var min modell.

Tua: Blef hon också skådespelerska?

Grefven: Ja, sedan — hon (afbryter sig.)

Tua: Och hur gick det vidare — i drömmen?

Grefven: Hon tryckte min hand hårdt.

»Fräls mig.» sade hon. Då lade jag min arm kring henne som för att skydda henne mot en osynlig fara. Men i nästa ögonblick stod en man framför oss. Han hade ett vapen, och han lyfte det och riktade det rakt mot mig. Jag såg den lilla blinkande eldmunnen riktad mot mitt hjärta och i samma ögonblick stod det intensivt klart för mig, att det var ödet — ödet, som jag ej kunde undvika. Så vaknade jag.

Tua (sakta): Det var ju blott en dröm — som kom af, att vi hörde snöstormen därute. (En pendyl slår tolf klingande slag.)

Grefven (stryker sig öfver pannan): Så länge den slår.

Tua (reser sig): Ja, men nu är det tyst. Godt nytt år — nu är ödet besegradt.

Grefven (framme vid fönstret): Det snuddade vid mig — och gick.

Tua: Eller hon, som ni drömde om — kanske att hon behöfver er — ?

Grefven: Hon är död.

Tua (går närmare): Verkligen död?

Grefven: Ja, verkligen död — fastän det glömde jag i drömmen.

Tua: Hvarför tror ni, att hon kom till er?

Grefven: Kanske därför att allt i mitt lif kommit till mig under dessa dagar och nätter. De gamla tiderna — de gamla drömmarna — när jag trodde på en lifsgärning. Nu är den inte här, där jag är satt att förvalta ett arf — inte heller därute. Kanske om jag varit fattig — tvungits att arbeta. Nu har det bästa, det skönaste endast blifvit visioner och drömmar. Ett nytt år, sade ni — hör hur vintern sjunger — sopar igen, hvirflar bort.

Tua (lutar sig mot rutan): Nej, det är vår, jorden står full af tinande sånger.

Grefven (ser på henne, sakta): Och hvad sjunger tövinden?

Tua (vänder sig mot honom): Den sjunger om skaparkraft, om förnyelse — om det sköna ni skall skapa — jag tror på det — jag ser det.

Grefven (ser länge på henne): Ser ni också, hur det spirar ur jorden — lifvet — ?

Tua (tiger, ser på honom med plötsligt vidgade ögon).

Grefven: Det skimrar till i ert hår som guld bland det mörka — jag minns, hur det brukade gnistra under mina händer, när ni var barn. Får jag stryka ert hår, Tua?

Tua (sakta, frånvarande): Ja.

Grefven (stryker hennes hår, tar sedan hennes ansikte mellan sina händer): Ett nytt år, sade ni — en skänk af lifvet. Nu hör också jag, hur lifvet sjunger — men inte längre fjärran utan närmare, närmare (lägger sin arm kring henne), här i mina armar. Stanna hos mig Tua, för alltid — vill du?

Tua (svarar ingenting, ser blott med stilla och lysande ögon upp i hans ansikte. Grefvinnan kommer in, först obemärkt af dem. När de bli henne varse, gör Tua sig lös och springer förvirrad fram till henne): Tant — hvad tänker tant — ?

Grefvinnan (sakta): Godt nytt år, mina barn!

Tua: Jag vet inte hur det kom, det var något som var starkare än jag. Men jag sade sant — jag gifter mig inte med ett stycke jord och en vapensköld — jag kände blott i ett stort och heligt ögonblick, att jag måste vara hos den jag älskar — här, eller hvar han vill i världen.

Grefvinnan (stilla och glädjestrålände): Du behöfver ingenting förklara, barn — det är ju blott min käraste önskan som uppfylls — fortare än jag väntat. Och nu tror jag inte längre på ödet — nu vill jag i stället tro på lyckan.

IDUNS 25-ÅRSJUBILEUM.

MED DEN 1 JANUARI 1912 ingår tidningen IDUN i sin 25:e årgång och kan således inom kort blicka ut öfver ett jämnt kvartsekel i den svenska publicitetens tjänst. Det är naturligt, att en milsten som denna vid en tidnings lefnadsväg för såväl dess läsekrets som dess redaktion på samma gång ter sig som en *märkessten*, och att man gärna stannar några ögonblick inför densamma för att se sig tillbaka och äfven framåt.

Se vi då först på de gångna åren, så erbjuda de en bild, som i det hela måste fylla oss med tillfredsställelse och tacksamhet. Från den mera blygsamma början af ett begränsadt fackorgan för kvinnornas i hemmen närmast liggande intressen har IDUN efter hand vuxit ut till att omfatta allt vidare kulturella områden, till att allt klarare och fylligare spegla tidens andliga, sociala och praktiska lif. Och hvad som är det mest glädjande i denna utveckling är detta: att den bottnar i och burits af hela den mäktiga lyftning inom Sveriges kvinnovärld, som kännetecknat de senast gångna 25 åren. Om Idun af år 1912 således i åtskilligt bär ett afvikande utseende från Idun af år 1887, ett vaknare, uppmärksamare och uttrycksfullare ansikte, så är det helt enkelt en reflex från den svenska kvinnans eget »nya ansikte», sådant det utvecklats och besjålats under en af de betydelsefullaste epokerna af kvinnökönets historia.

Och se vi så framåt — hvad kunna vi väl för Iduns del högre syfta till och med större glädje och framtidshopp eftersträfvä än att fortfarande få upprätthålla och befästa vår tidnings hedersplats som *de svenska hemmens, de svenska kvinnornas förnämsta organ*. Främst och närmast har det då legat oss om hjärtat att åt vår instundande ärgång, IDUNS tjugufemte, förläna en *alldeles särskildt värdefull och festlig prägel*, och tack vare den älskvarda beredvillighet vi därvid mött hos de förnämsta vetenskapliga och kulturella personligheter inom vårt land, äro vi nog lyckliga att kunna göra det i den uppseendeväckande form, som vi betecknat med gemensamhetsrubriken:

IDUNS JUBILEUMSARTIKLAR.

Till denna *enastående artikelserie*, som kommer att *fortgå genom hvarje nummer af IDUNS nästa årgång*, ha hittills bidrag utlofvats från följande pennor: D:r **Selma Lagerlöf**, D:r **C. D. af Wirsén**, D:r **Verner von Heidenstam**, Professor **Frans von Schéele** (Något om hemuppfostran), Författaren **K. G. Ossian-Nilsson**, (Patriotism), Professor **Vitalis Norström** (Verkliga skäl för kvinnans rösträtt och skenbara), Lektor **Johan Bergman** (Romerska kejsarinnor i marmor), Författaren **Carl Larsson i By** (Något om bondfolkets andliga kultur), Författarinnan **Ellen Key**, Konstnären **Carl Larsson** (»Ämnet? Något om konsten förstås!»), D:r **Karl Fries** (Östern rör på sig), Docenten **Sidney Alrutz** (Allmänhetens biträde vid sjäslifvets utforskande), D:r **Lydia Wahlström**, Författarinnan **Anna M. Roos** (Vår tids ställning till de religiösa problemen), Redaktör **G. H. von Koch** (Uppfostran till själfhjälpl), Fru **Anna Hamilton-Geete**, Författarinnan **Elin Wägner** (Kvinnans hemlighet), D:r **John Landquist**, Rektor **Natanael Beskow**, Fröken **Anna Lindhagen**, Professor **Frey Svenson** (Kvinnorna och sinnessjukvården), Författarinnan **Marika Stjernstedt**, Kyrkoherden **Samuel Fries**, Fröken **Cecilia Milow** (Kvinnans nationella insats), Professor **Seved Ribbing**, Författarinnan **Gertrud Almquist**, Professor **G. Sundbärg**, Professor **Hans Larsson**, Majoren i Frälsningsarmén **Alma Petri**, Professor **Curt Wallis** (Kvinnans plats i det nya riket), Författaren **Ludvig Nordström**, D:r **Henrik Berg** (Naturläkekunsten i hemmet), Direktör **Gustaf Lind** (Frukt, bär och grönsaker i de svenska hemmen hela året om), Författaren **Olof Högborg**, Docenten **Fredrik Böök** (Den litterära kulturen i Sverige), Borgmästaren **Gustaf Lindqvist (Mari Mihi)**, Författarinnan **Annie Åkerhielm**, Pastor **B. O. Aurelius** (Kyrkan och hufvudstaden), Regissören **G. Linden** (Om teater), D:r **Poul Bjerre** (Aforismer om kvinnofrågan), Fröken **Gerda Meyerson**, Författarinnan **Cecilia Bååth-Holmberg** (Kvinnohälsans gedom), Fru **Elna Tenow** (Tro och loften), Professorskan **Helena Nyblom** (Hur en flicka bör uppfostras), Författaren **Emil Svensén**, Professor **G. F. Steffen**, Kyrkoherden **Edvard Evers** (Kvinnan och de nutida religiösa spörsmålen), Fröken **Frida Landsort** (Kläder och skönhetsmedel), Fru **Else Kleen**, Professor **G. Lagerheim** (Malna kryddor), D:r **Ruben G:son Berg**, Docenten **Fredrik Vetterlund**, Professor **Karl Warburg**, Tonsättaren **W. Petterson-Berger**, Fru **Gurli Linder**, Professorskan **Agda Montelius**, Fröken **Lilli Zickermann**, Fröken **Lotten Dahlgren**. Dessutom ingå, medan detta skrives, fortfarande alljämt nya anmälningar om högtresanta bidrag.

EN ENDA BLICK på ofvanstående författar- och ämneslista torde vara nog för att öfvertyga, att här föreligger ett aldrig förr erbjudet tillfälle att inom en enda tidningsårgång träda i kontakt med tidens intressantaste spörsmål och forskningsresultat, behandlade af de mest kompetenta och litterärt kultiverade pennor. — — På vår följetongsafdelning kommer årgången att öppnas med den moderna kvinnopsykologiska äktenskapsromanen:

DET NYA ANSIKTET

af *Ester Nennes*, som erhöll ett *1:sta pris* vid Iduns nyss avslutade jubileumspristäffling, och som lika mycket genom sitt aktuella och tankeväckande innehåll som genom sin egenskap att vara en litterär debut af mindre vanligt intresse helt visst kommer att läsas med den lifligaste spänning. Efter hand följa sedan *Ernst Lundquists* likaledes med första pris utmärkta roman »Gunnar» — en af den populära författarens allra yppersta — och de med 2:a och 3:e pris belönade romanerna *Odesrunor* af *Elisabeth Kuylenstierna-Wenster* och *Nya Sverige* af *Aivva Uppström*.

IDUNS JULNUMMER

för år 1912 kommer med anledning af jubileet att *betydligt utvidgas* och innesluta bidrag af *våra förnämsta författare och konstnärer*. Dessutom skall det bringa ett *intressant porträttgalleri af Iduns medarbetare under de gångna 25 åren* samt interiörer från Iduns redaktions- och tryckerilokaler. Det ståtliga numret presenterar sig i ett i färgtryck utfördt omslag efter en för ändamålet särskildt komponerad tafla af *Carl Larsson*

»UNGDOMSGUDINNAN HYLLAS»

hvilken sedan, inramad, blir en vacker konstnärlig prydnad för hvarje hem. Till ett ytterligare celebrerande af sin 25-årsårgång utger Idun dessutom under vårens lopp

FLICKORNAS NUMMER

ett rikt illustrerad, roligt och instruktivt specialnummer, som på en gång vill spegla den unga kvinnan i lefnadens oroliga, snabbt förgångna april-dagar och vara henne en kamratlig rådgifvare och vän.

Idun utgår för öfrigt under år 1912 allt fortfarande hvarje vecka i ett 16-sidigt fint illustrerad *hufvudnummer* samt en 16-sidig bokbilaga: *Iduns Romanbibliotek*, som en gång i månaden ersättes af den af fröken *Elisabeth Östman* redigerade *Iduns Hjälpredda för hemmet*. Dessutom medföljer i början af hvarje månad en fyrsidig bilaga *Iduns Mode- och Handarbets-tidning* — en praktisk vägledning för hemmen på säsongmodernas och toalettfrågornas viktiga område — samt i midten af månaden *Iduns Ungdomstidning*, hvilken bjuder på en god, frisk och underhållande läsning för gossar och flickor i åldern 10—15 år. *Köksalmanackan* med matsedlar för hvarje dag af året och den lifligt gouterade *Tidsfördrifsofdelningen med pristäfflingar för hvarje vecka* må också särskildt framhållas.

Det är alltså med en riklig förning af gammalt bepröfvadt godt och intresseväckande nyheter som Idun går att möta sitt 25:e lefnadsår. Vi våga också hoppas, att de svenska hemmen talrikare än någonsin vilja sluta sig upp kring vårt program, och att

Idun får fira sin 25-årsfest

inom kretsen af en prenumerantstab, som lägger många nya 1,000-tal till våra gamla trogna och kära vänner.

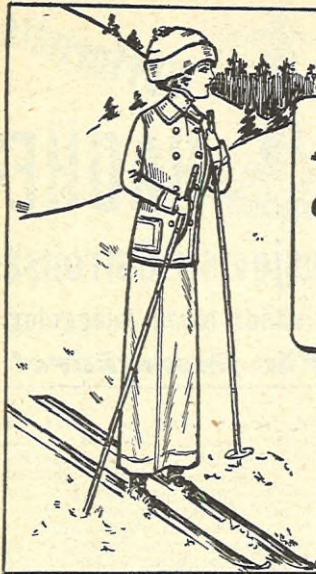
De fullständiga prenumerationsafgifterna för Iduns olika upplagor 1912 ställa sig sålunda:

IDUN, vanliga upplagan	kr. 6:50	3:50	1:75
» praktupplagan ...	», 8:—	4:25	2:25

Lösnummerpris blir, med undantag af »Flickornas nummer» och Julnumret, som förut 12 öre.

Prenumeranterna å Idun

erinras vördsamt att det är nödvändigt förnya prenumerationen *genast*, om de önska att tidningen utan dröjsmål skall komma dem tillhanda på det nya året.

Wettergren's PROMENAD & SPORT-KOSTYMER

OMSORGSFULASTE ARBETE STIUELA MODELER ERHÅLAS I DE FIESTA KAPPAFFÄRER I RIKET

af långa figurer, som läggas mycket nära hvarandra. Då quenellerna formats, ställes pannan vid sidan af spisen och så mycket kokande, saltadt vatten tillsättes försiktigt, att det står jämnt öfver dem. Vattnet får koka upp, under det pannan sakta skakas, och får därefter koka tills quenellerna svällt ut och kännas fasta, omkr. 2—3 min. De upptagas genast med hälspace och läggas i soppskålen. Den heta grönkålen hålles öfver strax innan den skall serveras.

Äkta holländaise (f. 6 pers.). 1 1/2 msk. ättika, 1 msk. vatten, 2 gr. bordsalt, 1 gr. socker, 1/2 gr. hvitpeppar, 3 äggulor, 1 msk. kallt vatten, 3 hg. smält smör, 1/2 tsk. citronsaff. Beredning: Ättikan, vattnet, saltet, sockret och pepparn hällas i en blankskurd säskastrull med flat, tjock botten och får koka ihop tills 1/2 återstår. Kastrullen skjutes af sidan och de uppvisade äggulorna samt vattenet tillsättes och säsen får sjuda under stark vispning. Den lyftes af och det smälta, afsvalnade smöret hålles i så småningom under fortsatt vispning. Säsen afsmakas med citronsafften, vrides genom duk och hålles varm i vattenbad.

Mandelsprits (omkr. 30 st.). 2 hg. sötmandel, 2 hg. florsocker, 2—3 äggulor. Beredning: Mandeln skallas, torkas och drivs genom kvavn. Ägg-hvitorna och sockret röres 20 min., hvarefter mandeln tillsättes. Ar massan för hård, tillsättes litet mera äggvita och degen arbetas ytterligare 10 min. Degen sprittas genom ganska grof stjarna i form af S eller kransar på väl smord plåt eller på oblat. Bakelserna gräddas i je för varm ugn, tills de äro halftorra och hafva ljusgul färg. Garneras, om så önskas sedan de äro kalla med skär eller vit kristyr.

Gratinerad kalbringa (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. gödkalbringa, 1 1/2 lit. vatten, 2 msk. salt, 10 hvitpepparkorn, 1 morot, 5 persiljestjälkar. Ris: 2 dcl. risgrün, 1 1/2 lit. vatten, 1 msk. salt (15 gr.), 30 gr. smör. Säs: 2 msk. smör (40 gr.), 5 msk. mjöl (50 gr.), 6 dcl. af spadet, salt, hvitpeppar, 3 äggulor. Till fatet: 1/2 msk. smör, 3 msk. stöta skorpar, 3 msk. rivnen ost, 2 msk. smält smör (40 gr.). Beredning: Bringan torkas med en duk urvidden i ett vatten, hugges i jämna, vackra bitar, hvilka sättas på i så mycket kokande vatten, att det står jämt med köttet, skummas väl och och kryddorna, den ansade moroten och de sköljda persiljestjälkarna läggas i. Köttet rår därefter sakta koka med tätt slutet lock, tills det är mörkt, eller omkr. 1 1/2 tim.

Risgrünen sköljas, skallas i ett vatten, sättas på i kokande saltadt vatten och får koka 15—20 min., hvarefter de hällas upp i durkslag, få rinna af väl och blandas medan de äro varma, med det kalla smöret. Till säsen fräsas smör och mjöl 2 min.; spadet tillsättes och säsen får koka 5 min., hvarefter den afsmakas med kryddorna och arredas med äggulorna. Ett eldast fat smörjes med kallt smör och beströts med hälften af de stöta skorparna, därpå läggas hvarvst kött, ris och sä. Översta hvarvst skall vara sä, som beströts med resten af de stöta skorparna, blandade med den rifna osten. Sist överhällas det smälta smöret och anrättningen sättas in i varm ugn och gratineras 15—20 min.

Beignet-sufflé (f. 6 pers.). 1 1/4 lit. mjöl, 60 gr. smör, 1/4 tsk. salt, 1/2 msk. socker (8 gr.), 75 gr. mjöl, 5 hela ägg. Till kokning: 1 kg. flötyr. Beredning: Smör, mjöl och kryddor kokas upp, mjölet tillsättes under kraftig vispning, och smeten får

Nyttan af bosättnings-försäkring.

En herr C. i Stockholm, som nyligen aflidit, köpte 1910 mot s. k. Bosättningsförsäkring med bohag, möbler och husgeråd uppgående till Kr. 1,600:—. Härå betalades kontant Kr. 400:—. Å försäkringen, som innefattade såväl lif- som invaliditetsförsäkring å Kr. 1,200:— betalade herr C. en årlig premie af Kr. 190:—. Vid det nu inträffade dödsfallet erhöill den efterlevande änkan, tack vare bosättningsförsäkringen, ej allernast hela sitt bohag ograveradt utan dessutom kontant Kr. 1,200:—. Bosättningsförsäkringen var tagen hos **Nordiska Kompaniet** i förening med **Försäkringsaktiebolaget Skandia**, båda i Stockholm. Prospekt och upplysningar gratis och franko.

Patent. Hafregryn och Hafremjöl

Gyllenhammar Känner ni trötthet, behöver ni krafter, åt hvarje frukost GYLLENHAMMARS pat. Hafregryn och Hafremjöl — tröttheten försvinner. Tillverkas under läkares kontroll.

IKÖKSALMANACK

Redigerad af ELISABETH ÖSTMAN. Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 31 DECEMBER 1911 — 6 JANUARI 1912.

SONDAG (Nyårsafton). Frukost: Smörgäsbord; bräckkorf med äggröra och brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med saffransbröd. Middag: Lutfisk med potatis och ryska ärtor; julkalk med äppelmos och plummon; fyllda mandelformar.

MANDAG (Nyårsdagen). Frukost: Smörgäsbord; wienerschnitzel med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med saffransbröd. Middag: Grönkål med queneller af fiskfärs; fiskisufflé med äkta holländaise; stekt spjågris med brynt potatis; rödkål och äppelmos; vingelé med mandelsprits.

TISDAG. Frukost: Smörgäsbord; hafregrynsgrot med mjölk; stekt sill med grädd och lök samt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Falsk hare med brynt potatis och ärtor; Eskilstunasoppa med skorpar.

ONSDAG. Frukost: Smörgäsbord; njursauté med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Gratinerad

kalbringa; svensk äppelkaka med vispad grädd.

TORSDAG. Frukost: Smörgäsbord; stekt blodpudding med lingen; mjölk; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkålsoppa med frikadeller; Beignet-sufflé med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgäsbord; kokt frankfurterkorf med pepparrot och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Lutfisk med smält smör och gröna ärtor; julgröt med mjölk; smörbakelser.

LÖRDAG (Trettondagen). Frukost: Smörgäsbord; franska kotletter med ärtor; mjölk; kaffe eller te med kuvertbröd. Middag: Kejsarsoppa med oststänger; hummernajonnäs; stekt tjäder med brynt potatis och salader; äppelkaka à la finesse med vaniljsås.

RECEPT:

Grönkål (f. 6 pers.). 2 medelstora stånd grönn- eller blåkål, 3 lit. vatten, 1 msk. salt (till förvällning), 2 lit. efterbuljong, 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjölk (40 gr.), salt, hvitpeppar, socker, 1/2 tsk. finstött fänkål.

Beredning: Kålen, som bör vara frusen, lägges i vatten så att isen dras ur. Den repas och förvällas 15 min. Kålen lägges på sikt, spolad med kallt vatten och får rinna af väl. Den vrides i en duk, hackas fint, passerar och kokas i buljongen 1 tim. Smör och mjöl fräsas 2 min., soppan spådes på och får koka under rörning 5 min. Den afsmakas med kryddorna och serveras med kålstjälkarna, kokta i flötyr, samt queneller af fiskfärs. — De tjockaste kålstjälkarna förvällas, skalas, klappas in i en duk, skäras i 5 cm. långa bitar, hvilka rullas i mjöl, doppas i uppvispadt ägg och därefter i stöta skorpar samt kokas gulbruna i het flötyr. De lägges i soppskålen tillika med quenellerna, soppan hålles i och serveras genast. — Konserverad grönkål kan med fördel användas.

Queneller af fiskfärs (f. 12 pers.). 4 hg. gädda = 150 gr. skrapadt fiskkött, 2 tsk. salt (10 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 ägg, 1/2 msk. mjöl (5 gr.), 1 1/2 dcl. tjock grädd.

Beredning: Gäddan urtages (fjällas ej), sköljes väl och torkas med en fiskhandduk. Den fläkes, ryggen skäres löst och risskötlet skrapas fint, intet fjäll eller ben får medfölja. Det blandas med kryddorna, drivs 3 ggr. genom köttkvarn och stötes med trästöt i stenmortel till en fin massa. Ägget vispas upp och tillsättes litet i sänder jämte mjölet, under det färsen röres kraftigt. Den passeras genom härsikt och grädden tillsättes teskedsvis under jämn rörning, hvarefter färsen afsmakas noga. — En långpanna penslas med smör och får kallna. Färsen lägges i garneringspåse med slät eller krusig pip och sprittas direkt i pannan i form af små kulor eller

A.C. SVENSSONS KNÄCKBRÖDSBAGERI GÖTEBORG SVERIGE. Äkta Göteborgs-Knäckebröd. Hygienkontrollant: Dr. G. Hjort af Ornäs. Tel.: 11 & 929.

OXYGENOL MED VÄTESUPEROXID. Är öfverlägset öfriga munvatten i mekaniskt renande förmåga. Gör tanderna vita, stärker tänder och tandkött. Rengör bryggor o. konstgjorda tänder härmed så undvikas inflammationer.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER. Rikhaltiga variationer. Begär pris. Tidaholms Bruk, Tidaholm. Kungl. Hofleverantör. Försäljningsmagasin: Beridarebansgatan 27, STOCKHOLM.

koka, tills den släpper pannan och har gul färg. Kastrullen afliftes, äggen inarbetas, ett i sänder, och massan röres 5 min. Massan formas med två teske-dar, doppade i flötyren, till runda bullar af en valnöts storlek hvilka kokas vackert ljusgula i mättligt het flötyr och uppläggas på sugpapper att arinna samt översockras. Serveras mycket varma, upplagda på tårt-papper, med chokladsås, sylt eller kompoté.

Franska kotletter (f. 6 pers.). 250 gr. magert, färskt svinkött, 2 msk. stöta skorpar, 1 ägg, 1 dcl. grädd, 2 dcl. vatten, 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 1 msk. fint hackad persilja.

Till panering: 1/2 kopp stöta skorpar. Till stekning: 2 1/2 msk. smör, 1 1/2 dcl. buljong eller vatten. Beredning: Köttet torkas med en duk, urvidden i ett vatten, skäres i bitar och drivs 6 ggr genom kött-kvavn. Ägget vispas med grädden och vattnet och de stöta skorparna läg-gas däri. Skorpblandningen tillsättes litet i sänder i färsen, som arbetas 1 tim. Den afsmakas därefter väl med kryddorna samt den fint hackade persiljan och får stå till följande dag.

Färsen röres då 15 min., formas till aflängt runda kotletter, som vändas i stöta skorpar och stekas vackert bruna i smöret. — Pannan vispas ur med litet buljong och säsen hålles öfver kotletterna. De serveras med konserve-rade ärtor eller brynt potatis som frukosträtt.

Äppelkaka à la finesse (f. 12 pers.). Deg: 35 gr. smör, 425 gr. sötmandel, 4 bittermandliar, 6 äggulor, 4 ägg-hvitor, 425 gr. socker, 1 msk. mjöl (10 gr.).

Till fyllning: 2 lit. äpplen, 2 1/2 dcl. vatten, 2 dcl. socker (170 gr.). Till formen: 1 msk. smör (20 gr.), 1 msk. mjöl (10 gr.), 2 msk. stöta skorpar. Beredning: Smöret smältes, får kallna och röres tills det är vitt och pösigt. Mandeln skallas, torkas i ugn, drivs genom kvavn och stötes i sten-mortel till en fin massa. Äggulor, ägg-hvitor och socker vispas 1/2 tim. med stälvisp. Äggsmeten blandas därefter

Pannkakor, Plättar och Kött-Bullar bli porösa och läckra om vid tillagningen litet af Lagermans Bakpulver Tomten tillsättes. Se bruksanvisningen.

Bäcksin's Amerikanska Jästpulver. Drygt — Billigt — Verkningsfullt. Hvarje morgon nybakadt hvetebröd lika fort som kaffet kokar. (Se härom i hvarje burk innesluten bruksanvisning.) Säljes öfverallt. OSCAR BÄCKSIN, GÖTEBORG.

med smöret och mandeln, och sist tillsättes mjölet. Äpplena böra kokas dagen förut. — De sköljas, torkas, skalas, skäras i fina klyftor, befrias från kärnhusen och kokas med vatten och socker, tills de falla sönder, då de upphålles och få kallna.

En forna eller stekpanna smörjes med smöret, blandadt med mjölet och beströts med stöta skorpar. Håri lägges först ett hvar af degen, så äpplena, därefter resten af degen, och kokas gräddas omkr. 3/4 tim. i ordinär ugnsvärme, eller tills degen vid prof med visp-kvist kännes torr. Kakan uttages och får stå 1/2 tim., hvarefter den stjälpes upp och serveras varm eller kall med vaniljsås eller vispad grädd.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 52. TEATER-REBUS. C D E F G A H C

Lösning insändes undertecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den 14 januari 1912. A kuvertet bör angifvas pristäfling n: r 52.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:sta pris: en försilfrad brosch eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor. Anna H—m.

Nyhet för köket!

Aluminium-Snabbkokaren "Skultuna" för gas- och fotogénkok samt kokspis. 50% bränsle- och tidbesparande! Erhålles i välortade järn- och bosättningsaffärer o. tillverkas endast af Skultuna Bruk. Kom ihåg fabriksmärket!

Åt Eder fru

bör Ni nu till nyår skänka ett exemplar af Iduns Kokbok, den såväl till innehåll som utstyrsel modernaste af alla svenska kokböcker. Den innehåller öfver 1,070 matrecept, därtill ej mindre än 212 frukosträtter. Tänk på den omväxling i det dagliga mat-hållet, som en så innehållsrik kokbok kan medföra. Det blir icke minst Ni själf, som får nöje af denna julkapp.

Ferrin. Bästa järnmedel, utmärkt styrkande. Föreskrifves af många läkare. Apoteket Lejonet, Malmö. Finnes äfven i form af Tabletter. Fås på apoteken.

SVAR

(Forts.)

N:r 278. Skolkökslära rinnen utbildas i Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, som har lärarinnekurser för skolkök. Så finnes äfven Göteborgs skolköksseminarium. För att vinna intäkte vid fackskolan i Uppsala eller vid skolköksseminariet i Göteborg fordras att hafva genomgått 8-klass. elementarläroverk för flickor eller därmed jämförliga kunskaper. Vid fackskolan i Uppsala anordnas afgiftsfria kurser och för att få närmare upplysningar är bäst att tillskrifva styrelsen för någon af ofvannämnda skolor.

A. B. N.

N:r 279. Se här fullkomligt säker beskrifning på delikata klenäter: 10 äggulor och 2 hela ägg, 12 skedblad smält smör, 6 skedblad socker, mjöl som till en lös deg. Rör smöret tills det stelnar, tillsätt sockret, äggulorna en i sänder, sist de två hela äggen, mjölet. Låt degen hvila 1-2 tim. Kafas ut tunn. Satsen är stor men kan delas. Istret skall vara vattenlagd 24 timmar innan det smältes. Då det sedermera kokas, illägg es ej klenäterna förän det är i stark kokning och man ser en blåaktig rök uppstiga ur grytan, håll då en sup brännvin däri, illägg så många klenäter som få rum; då de fått vacker färg på en sida användas de och upplägges slutligen på gräppaper att rinna af. Kunna förvaras i bleckburk på en torr och varm plats. För att undvika flottsmak, kan man först koka istret en stund med en morotsbit och en grof brockant. Jemand.

N:r 280. Tag en examinerad småskolelära rinnen i ert hus som lära rinnen för er dotter. Annonsen efter en sådan. Ebon.

Ni kan ej göra bättre än att sätta in en annons i Idun, då Ni säkert får flera svar att välja på. Jemand.

Vore det ej lämpligt sända er dotter till Forsmöllans skolehm (adr. Klippan, Skåne). Den är afsedd för 8 flickor och förener med ett enkelt och gladt hemlif ett skolarbete enligt flickskolans kurser. I närheten af Kristianstad finnes Maltstorps pension (adr. Vinslöv). Den förestås af fröknarna Gluck och Dyrssen och där mottages blott ett begränsadt antal elever för att möjliggöra ett angenämt hemlif. Dick.

N:r 281. Har ni gas, så lida blomorna af det, eljes har ni för varmt. Blommor behöfva luft, men tåla inte heller drag. Håll jorden lucker, spritsa växterna med en blomsterspruta, en liten billig tingest, som finns i bleckslageriaffärerna. Köp litet ny jord hos en trädgårdsmästare och lägg litet af jorden till hvarje krukväxt. Vattna inte så att växten surnar, utan lagom. Ebon.

N:r 282. Välj något tyg i gammaldags mönster, bredrandigt med blom- eller i de bredare ljusa ränderna. Det tager sig alltid bra ut och är fullt stilenligt. Det finnes dylika tyger i både siden, ylle, halfylle och bomull eller linne; äfven enfärdade tyger finnes som passa. Profver få på begäran från möbilmagasinen. Jemand.

N:r 283. D. A. Sundén har utgifvit en Svensk språk lära. Dick.

N:r 284. Fri undervisning ges nog endast på Gymnastiska Centralinstitutet i Stockholm, men kursen är där 2-årig. Om kortare kurser, se annonser i Idun. Dick.

N:r 285. En bra sysselsättning för ett äldre fruntimmer att försörja sig på är att skaffa sig en stickmaskin. Där man köper en sådan (på afbetalning om man önskar) kan man fritt få lära sig att sticka den, eller också om man söker till att få lära hos en van stickerska och står stanna hos henne och arbetar en tid för vinnande af praktik. Ett annat sätt är att slå sig på en liten affär. Om man bor i ett något så när befolkat samhälle kan man t. ex. sätta upp en hökeri- eller matvaruaffär. Man börjar så nätt med litet kapital nog att ta hem bröd för någon framstående bagare i stad eller på landet och köttvaror från en väl rekommenderad charkuteriaffär. Efter hand kan man öka på med litet af hvarje. A. B. N.

Bokbinderi är lättlärd och ett snyggt och ganska trefligt yrke. Hem-

Idun

ärade prenumeranter

erinras vördsamt om nödvändigheten af att ofördröjligen förnya prenumerationen för att utan afbrott erhålla tidningen på det nya året.

Prenumeration kan verkställas hos närmaste postanstalt, bokläda eller någon af Iduns kommissionärer.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 48. ETT HISTORISKT NAMN.

Eskil, Ragnvald Ulfson, Ivar Widhamne, Klocekkriget, Sten Sture, Erik af Pommern, Gustavianerna, Enevälde, Riksskattmästaren, Slaget vid Svensk-sund, Ägir, Luther, Leopold. Begynnelsebokstäfverna bilda namnet Erik Segersäll.

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påräffade bästa lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa priserna: Första priset: Fru Ester Welén, Uddevalla. Andra priset: Fru Ester Ljungfors, Engelholm.

TIDSFÖRDRIF.

OMKASTNINGSUPPGIFT.

Almäs = en gammal grekisk plats. Körval = namn på en blomma. Stanled = ett ryskt landskap. Alpoen = stad i Italien.

Malahija = bergskedja i Asien. Urafet = flod i Asien. Nated = en sydromansk skald. Risen = en nordisk författare. Tunpesun = en romersk gud.

Begynnelsebokstäfverna bilda namnet på en världsberömd svensk. Adulesceus.

BOKSTAFSLEK.

Ur ett ord innehållande 14 bokstäfver och betecknande en naturföre-teelse, fränskiljes hvarannan bokstaf (sedan en af dess vokaler utbytt mot en konsonant) och af dessa bildas ett nytt ord — benämningen på en viss ört. Af 1:sta, 2:dra och 3:de bokstafven i detta ord bildas sedan namnet på en köksväxt.

Hans.

PALINDROM.

I mig rättfram har man gjort, Ett mig omvändt, nytt och stort. J. F.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 51. JUL-LOGOGRYFEN: Julbråds ka: bruk, blus, kjsa, ål, ruda, skålar, skal, Brask, råd, år, bäs, böjd, ljus, skära, bär, Jura, sur, åska, sår, el, blåsa, rus, rå.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 30 november 1911.

Tillgångar:	
Kassabehållning	1,709,199:89
Obligationer	7,344,859:—
Fastigheter & Inventarier	4,650,522:21
Reverser med hypotek af diverse	49,373,588:66
Växlar	28,722,653:27
Kreditiv o. Kontokurant-räkningar	16,340,297:20
Hos inhemska banker ...	1,054,749:99
» utländska banker ...	1,021,757:91
A andra räkningar	3,228,011:89

Kronor 113,445,640:02

Skulder:

Aktiekapital	15,000,000:—
Reservfond	4,400,000:—
Dispositionsfond	200,000:—
Pensionsfond	116,105:28
Depositions- & Kapitalr. ..	59,532,613:55
Sparkasseraäkning	21,794,642:37
Upp- & Afskrifnings- och Kontokuranträkn.	10,179,859:28
Postremissväxelräkn.	1,172,935:78
Till inhemska banker	1,575,028:29
» utländska banker ...	1,283,505:63
A andra räkningar	5,190,949:84

Kronor 113,445,640:02

HOLBROOKS CUSTARD PULVER för arrät-tandet af en ytterst delikat, enkelt och lätt tillagad crème, att med fördel användas istället för Visp-Grädde till såväl färska som serverade frukter samt till frukt-compotter. **HOLBROOKS CUSTARD till frukt är en alltid välkommen dessert.** Säljes i väl sorterade specialaffärer till 1:— kr. pr burk. Finnes ej Holbrooks Custard hos Eder handlande, tillskrif undertecknad, som anvisar hvar det finnes eller om 1 kr. insändes sänder en burk fraktfritt. Partilager för Sverige hos A. E. LJUNG, Malmö.

bagier gå för det mesta mycket bra, det behöfver ej drifvas i stor skala utan helt smätt, tillhandahåller man riktigt godt småbröd, tunnrån, hvetebröd, skorper, plågar det bli god åtgång. Känner till ett äldre fruntimmer som hyr en liten våning på 5 rum, hon hyr ut 3 å 4 möblerade, och stöcker och virkar koftar, västar, sportmössor o. d. för ett hemseläjsmagasin. En annan som säljer hemgjord korf o. d. Den som besitter språkkunskaper har oftast tillfälle att meddela lektioner o. s. v. Jemand.

Det stod en gång i en annons att en person erbjöd sig att gå bort och bädda till sjuka. Tror ni er kunna detta? Och så hjälpa de sjuka med ett eller annat, om ingen af husets folk hade tid och om de inte precis ville ha en sjuksköterska. Mången sjuk skulle gärna vilja ha en lugn och stilla person i sin närhet, som kunde hjälpa sig litet, tala litet lugnt och stilla, läsa litet, gå litet öfver golvet med den sjuka, om hon kan vara uppe några minuter. Sedan gå ut med henne i staden litet. Men stå på er, när det gäller betalningen, ty allt arbete är värdt sin lön; utom lön skall ni pretendera mat, frukost och middag om ni kommer på morgonen, kaffe och kvällsvard om ni kommer på eftermiddagen. Men begär inte för mycket i början, öka för sedan, när människor verkligen sett hur bra det är med en sådan hjälp, som den jag här föreslår att ni skall erbjuda er till. Ebon.

N:r 286. Bräckkorf, som är utmärkt god, beredes på följande sätt: 2 kg. 3 hg oxkött, d:o fläskkött, d:o finkuret späck, d:o riven potatis, 12 gr. saltpepar, 25 gr. vitpepar, 154 gr. salt, 1 och två tredjedels liter mjölk. Köttet skäres fint och males på köttkvarn 3 gånger, spacket skäres i fina tårningar, potatisen kokas, bör få kallna innan den skalas och rivas. Arbetas duktigt minst en half timme. Stoppas i väl rengjord krockfjälster, gnides med en blandning af salt, saltpepar och socker; rökes genast. Man kan, så snart korven kommer ur röken, steka den på en långpanna på spiseln, hvarefter den nedpackas i burkar och överhålles med stekflott. Håller sig på detta sätt lika förträffligt god i flera månader. Garanteras utmärkt! Jemand.

— Köp Iduns kokbok och studera den. Ebon.

— I Iduns Hjälpreda för december

ORIGINAL SINGER SYMASKINER
Världsberömda.
SINGER Co
SYMASKINS AKTIEBOLAG
Filialer
i alla större städer.

Intet besvär med vin, konjak, kaffe, saft eller dylikt vid begagnande af Vasens (f. d. Nordstjernans) Laxermarmelad, det behagligaste afföringsmedel som existerar. På alla apotek.

Fyrtornets RADHES
Ansjoavis i Ostronsås
Erkändt bästa inläggning.
För finsmakare!

Föreläsningar öfver det sköna och konstens filosofi. Boethius: »Utkast till föreläsningar i den naturliga sedeläran». Nyblaus: »Trenne religionsfilosofiska uppsatser». Höijer: »Föreläsningar öfver den sköna konstens historia». Ribbing: »Grundlinier till anthropologien och logiken». Grundlinier till filosofiens historia». Dessutom kan ni läsa: H. Spenser: »Grunderna för etikern». Inledning till samhällsläran». »Behaget» och andra uppsatser. Vidare Pontus Wikner, Sir John Lubbock, Paul, Janet m. fl. Af den grekiske filosofen Platos skrifter finns en svensk öfversättning af M. Dalsjö. Jemand.

N:r 289. Lämpliga tablåer är bl. a.: Rödulfvan, Putte hos Lingtonmor, Pliten och älfvadrottningen (ur Hvi suckar det så tungt ut skogen), Kung Heimer och Aslög, Riddar Lilja och Prinsessan Rosa samt efter en mängd bilder ur de vackra barnböckerna. Topelius har skrivit flera små nätta teaterpjäser. Dick.

N:r 290. Skall väggbonaden placeras i matrum, kanske passar: »Bjud din nästa ditt alla bästa med glädtigt sinne»; »Som hedersgästen vid enkla festen bjud glädjen in». Jemand.

— »Egen härd är guld värd». — »Ungdoms möda är älderdoms ro». — »Bättre lida för sanning än taga lön för lögn». — »Lärdom utan sader är till föga heder». — »Endrätt när, tvedräkt tår». — »Hvad rätt du tänkt, hvad du i kärlek vill, hvad skönt du drömt, kan ej af tiden härbas». Dick.

— Jag såg en gång en bonad med följande sentens sydd i gråblått på hvitt linne: »Den är starkast, som har makt öfver sig själf». Annika.

— Om ni beställer till »Bonaders, Iduns exp. f. v. b., kan ni få hvad ni önskar. Där finns att välja på: »Må solskenet skina», 60x50, 3 kr., »Akten er för jäntora», 90x50, 5 kr., »Där gringo tre jäntora», 90x50, 5 kr., »Barnkammarbonad» (Noaks ark), 115x35, 5 kr., »Sättersfärd i Gagnef», 260x50, 15 kr., duk till julbordet med tomtar 150x48, 3 kr. Om de ej äro till belägenhet få de returneras. Beställ i god tid. A. B. N.

N:r 291. Ert onda är mera vanligt i vår tid än mången tror. Mitt råd är: vänd er till en psykiater, en läkare, som genom hypnotism eller rättare sagt suggestion får eder att öfverge dessa tvångstankar. Lämna honom ett fulla förtroende, dölj ingenting, och

BÄTTRE SIDEN ÄN SCHWEIZER-SIDEN FINNES ICKE!

Begär prof på våra nyheter i svart, hvitt eller kulört: **Duchesse, Voile, Satin souple, Taffetas, Crêpe de chine, Eolienne, Côtelé, Mousseline**, 120 cm. bredt, från 95 öre metern, **samtet och plysch till klädning och blusar, äfvensom broderade klädningar och blusar i batist, ylle, lärft och siden.** Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger direkt till privatpersoner, porto- och tullfritt till bostaden. **Schweizer & Co., Luzern S 3 (Schweiz).**
Sidentygs-Export. — Kungl. Hofn.

FLORODOL-TVALEN
ÅR HUDVÄRDENS FÖRNÄMSTA HJÄLP-MEDEL, FÖRLÄNAR SAMMETSMJUK OCH BLÄNDANDE SKÖN TEINT!

Meddelande.

På grund af många förfrågningar tillåta vi oss meddela att Växtkaffet Idö med stor fördel kan blandas med äkta kaffe, men det bör tillses att Idökaffet får koka minst 5 minuter.
Svenska Kaffe-Industri A.-B., Malmö.
Idokaffe säljes öfverallt i plomb. $\frac{1}{2}$ -kg. paket à 60 öre.
Kontrollant i:ste Stadsläraren D:r Fornmark.

han skall nog kunna hjälpa er. Ty i detta fall hjälper icke egen kraft eller föresatser, blott en annan persons kraftiga vilja. Tag ihu med det onda i tid, d. v. s. genast och förlora inte modet.

Pax.
— Försök att fördjupa eder i något arbete, men arbeta så, som om på detta edert lif berodde. I rörligt arbete så som hushållsöromål och trädgårdsskötsel skall ni finna den bästa hjälpen. Lefver ni under sådana förhållanden att ni ej behöfves så mycket i edert hem, så arbeta för andra. Krafter af alla slag behöfvas i välgörenhetens tjänst och diakonissor och andra hjälpare äro synnerligen tacksamma för villiga händer till bistånd i sitt välsignelserika arbete. Ja, arbeta framtidigt till sent, så att ni blir verkligt uttrötta, och detta af ett arbete däri ni kan nedlägga något af er själ. Då skall också hvilans komma och med den själens och kroppens hälsa.

F. d. nervös.
Nr 292. Visst är det lämpligt. Annonsera i Idun.
— Under julfiererna kunde det nog passa sig att ha skolvynningar inackorderade, men vid påsk är så liten fritid att det ej lönar sig. Allra bäst är naturligtvis att ha inackorderingar under sommarferien, helst då man bor vid skog och sjö. Annonsera i Idun.

A. B. N.
Nr 293. Skulle ni ej kunna egna eder åt trädgårdsskötsel, höns- eller kaniinalvel?
— Om ni är skickliga i husliga sysslor, vänd er till Svenska hem i Sthlm och råd gör om ni ej har någon specialitet i konserver e. d. som ni kan tillverka och sälja i Svenska Hems affärer.

K.
— Se svaret på frågan 287 och 296.

Dick.
Nr 294. Den som vill anmäla sig för aflaggandet af studentexamen som privatist, har att vända sig till rektorn vid det läroverk där han önskar tentera. Genom honom kan man också få upplysningar om afgift m. m. En muntlig förfrågan därom är nog att rekommendera.

A. B. N.
295. En bra mellanrätt är risoller. En bra smördeg göres i ordning. Till stufning kalfbress och murklor. Murklorna få ligga i vatten, förvällas sedan 2 tim. Kalfbressen lägges

i kallt vatten och får koka 10 min. utan lock, får sedan koka i saltvatten 1 tim., detta spad gömnes. Smör lägges i en panna, och däri fräses först murklorna, och, då de äro färdiga, kalfbressen. Detta tages upp och i smöret blandas bresspadet, litet mjöl och gräddesamt salt, peppar och socker efter smak. Då det kokat under omrörning några minuter, tillsättes litet upplöst gelatin. Såsen blandas med svampen och bressen, hålles på fat och får kallna. Smördegen kaflas tunn, uttages med runda mått, stufningen lägges på, och degen vikes öfver, så den blir half, tryckes till och får koka i flottyr.
Dick.
— Osträtter ha åter kommit på modet och serveras gärna som mellanrätt, men passa ej gärna annat än då många rätter förekomma. En grönrätt passar däremot ypperligt, en omelett, vol-au-vent eller dylikt.

Grönrätt: Kokta kronärtskocksbottnar och dito små jordärtskockor med hackad tryffel, hvartil serveras rördt eller smält smör. Eller små gröna böror (Haricots-pestes) med smör.
Championjovastejer: Små pastejformar klädas med fin smördeg, i hvarje lägges en stor champinjon; fyllas till hälften med följande smet: 26 gr. socker, 2 ägg, 8 gulor, 46 gr. mjöl, sist två tredjedels liter söt gräddes. Insättes i ugn att gräddas, när de uttagits och svalnat fyllas de med smet af: 1 msk. smält smör, 1 d:o mjöl, $\frac{1}{2}$ lit. gräddes som får koka, tillsättes sedan ett i sänder 8 hela ägg. Insättes åter i ugn att gräddas.

Vol-au-vent (smördegsbotten med rutadt lock af smördeg) kan fyllas med stufvad hummer, höns och champinjoner, sparris och champinjoner o. s. v.
Jemänd.
— En god och ej dyrbar mellanrätt: Små timbaler på kalv (f. 6 pers.), 5 hg. benfritt kalkkött, 50 gr. smör, 2 ägg, 3 dcl. tunn gräddes, salt, hvitpeppar, 3 msk. hvetemjöl, 1 hg. ägmakaroni.
Till formarne: 1 msk. smör.
Till garnering: persilja.
Beredning: Köttet tvättas och males, samt stötes sedan i stenmortel tillsammans med smöret och äggen. Grädden jämte mjöl, salt och hvitpeppar inarbetas i färsen. Makaronin kokas mjuk i saltadt vatten. Små pastejformar

smörjas med det kalla smöret och beklädas helt och hållet med den förvällade, hela makaronin. Färsen fyller i, formarna bindas öfver med smordt papper och få koka i vattenbad i ugn omkr. $\frac{1}{2}$ timma. De stjälpas upp på serveringsfatet. Mellan timbalerna läggas små grupper af grönsaker, t. ex. ärter. Fatet garneras med persilja, och anrättningen serveras.
Anna H.—m.
Nr 295. Att lära hårfrisöryrket och på samma gång manicure, pedicure och ansiktsmassage lönar sig nu för tiden. Ni kan genomgå en fullständig kurs hos fröken Petra Küster, Köpenhamn, eller hos någon manicurist i Stockholm. Den varar 4—6 veckor och kostar 150 kr. Samtidigt kan ni hos hårfrisörerna lära dennas yrke. Att sätta upp fotografiateljér är vanskligare och apparaten mycket kostsamare.
Jemänd.
— Fröken gör så många frågor, låt oss fastna för en och reda ut den en smula. Jag tror, att ni väl skulle försörja er med bokbinderi—hårfrisörskor och fotografier är det så godt om öfverallt—som är ett trefligt och omväxlande yrke och endast fordrar ordning och litet händighet och smak. Ni bör lära hos en riktig bokbindare.—Bokbindare Grönberg, Linnégatan, Stockholm, ger utmärkt undervisning för 1 kr. i timmen; är ni läraaktiga så bör ni kunna lära yrket väl på 30 timmar.—Sedan tillkommer extra undervisning för att lära den s. k. »förgyllningen», alla amatörers stötesen. Många lämna bort böckerna till förgyllning, men den som skall ägna sig åt yrket, bör kunna alla dess grenar.—När ni nu lärt handverket, skulle ni slå er på en ädla gren däraf, d. v. s. lära er ett konstnärligt utförande! Har ni tillfälle att vistas i Tyskland någon tid, finns där utmärkta fackskolor för konstnärligt bokbinderi; annars ha vi ju i Sthlm Anna Lundberg m. fl.—Materialierna till hvarje bok ställa sig mycket billiga (15 öre ungef.) och köpas hos Schneider, Malmskillnadsgatan, Sthlm. Där får ni äfven de redskap ni behöfver; de ställa sig ej särdeles dyra.—Om ni efter att grundligt ha lärt yrket, sloge er med i någon af lärdomsstäderna—Uppsala eller Lund—och ägnade er åt konstnärligt bokbinderi, skulle ni säkert kunna få en god utkomst.
Pax.
Nr 297. Kaninskinn uppköpas af bundtmakare och betalas naturligen öfver beskaffenhet och storlek.
Jemänd.
— Lämpliga böcker för kaninsköt-sel äro: Kaninskötet af Tyra Brandelius, pris 60 öre, Rationell kanin-ävel af A. Andersson, pris 1:50. Där får ni anvisning på hvilken ras som lämpar sig bäst. Skaffa annars en af tidskrifterna för kaninskötet, där annonseras om skinnuppköp m. m.

Nr 298. Lärarkursen för arbetsstugelärarinnor anordnas af »Centralkommittén» för Stockholms arbetsstugor för barn. Ni kan vända eder i bref till denna komité, då ni erhåller korrekta upplysningar.
Jemänd.
— I Adolf Fredriks arbetsstuga, Stockholm, brukar på höstarna somliga år anordnas en månads ägfiftskurs. Vänd er dit för öfriga upplysningar.
Dick.
Nr 299. Ja visst kan ni själf förfärdiga ett dörrhänge af pärlor. Har sett ett mönster å dylikt arbete i någon journal, men har den ej nu till hands. Vill ni uppge er adress till undertecknad, skall jag emellertid se efter och sända beskrifning om ni ej har förbränt med att få det. Material bör kunna fås i större tapissieraffär.

Jemänd.
Nr 300. Om ni endast vill lära er möbeldesign för ert möjes skull, och ej måste hafva betyg af någon fackman efter genomgången kurs, så kan ni mycket väl måla möbler själf, utan någon föregående kurs. Jag själf har målat en förtjusande hvit möbel med skära rosor med »Le ripolin» och resultatet blef förvånande bra. Fullständig bruksanvisning följer med hvarje burk färg.

Jemänd.
Nr 301. En absolut nyhet för IDUNS KOKBOK är den avdelning för frukost-rätter, som utgör dess första del.
IDUNS KOKBOK är rik och omsorgsfullt illustrerad med icke mindre än 12 inhäftarde färgtrycksplanscher, med avbildningar av köttstycken, fåglar, fiskar, svampar samt grönsaker, utförda efter naturen av K. Vetenskapsakademien tecknade, artisten A. Eklom, jämte fyra vackra och instruktiva styckningsplanscher efter fotografier, tagna direkt efter naturen, och två sidor med fotografier av olika serverbrytningar.

Redaktionen Breflåda: Hassan. Nog ha vi vandrat med många versmakare öfver branter och afgrunder men knaggligare vers ha vi sällan varit med om.
Signe C.—th. Den tjugooåriga författarinnan som ber oss att punktera sin »dikte» emedan hon »därtill saknar förmåga» rådes allvarligt att först lära sig stäva och punktera innan hon försöker »dikta».
P. Ö. Rakt omöjligt.
Linnéa. En mycket omogen och—ehuru ni nog tycker tvärtom—barnsligt skriven historia.
F. har nog diktagäfvor men vi äro så öfverlupna af dem som det ha.
Marcella. Vi afböja tacksamt.
Adolf diktar på följande sätt om den första kyssten:
Den första!
Det var i förmakrummet de lekte hon och han, det var längst in i skummet de smecktes med hvarann.
Hos honom kunde spåras ett nittonårigt lopp, i jungfruns barm där våras ett sextonårigt hopp.
Gabriel. Vi anse värdet af boken vara ytterst tvifvelaktigt, hvarför edert förslag ej tilltalar oss.
Lillmor. För långt för våra spalter.
Nicola. Nu tillsatt.

nr 296. Att lära hårfrisöryrket och på samma gång manicure, pedicure och ansiktsmassage lönar sig nu för tiden. Ni kan genomgå en fullständig kurs hos fröken Petra Küster, Köpenhamn, eller hos någon manicurist i Stockholm. Den varar 4—6 veckor och kostar 150 kr. Samtidigt kan ni hos hårfrisörerna lära dennas yrke. Att sätta upp fotografiateljér är vanskligare och apparaten mycket kostsamare.

nr 297. Kaninskinn uppköpas af bundtmakare och betalas naturligen öfver beskaffenhet och storlek.

nr 298. Lärarkursen för arbetsstugelärarinnor anordnas af »Centralkommittén» för Stockholms arbetsstugor för barn. Ni kan vända eder i bref till denna komité, då ni erhåller korrekta upplysningar.

nr 299. Ja visst kan ni själf förfärdiga ett dörrhänge af pärlor. Har sett ett mönster å dylikt arbete i någon journal, men har den ej nu till hands. Vill ni uppge er adress till undertecknad, skall jag emellertid se efter och sända beskrifning om ni ej har förbränt med att få det. Material bör kunna fås i större tapissieraffär.

nr 300. Om ni endast vill lära er möbeldesign för ert möjes skull, och ej måste hafva betyg af någon fackman efter genomgången kurs, så kan ni mycket väl måla möbler själf, utan någon föregående kurs. Jag själf har målat en förtjusande hvit möbel med skära rosor med »Le ripolin» och resultatet blef förvånande bra. Fullständig bruksanvisning följer med hvarje burk färg.

nr 301. En absolut nyhet för IDUNS KOKBOK är den avdelning för frukost-rätter, som utgör dess första del.

nr 302. En absolut nyhet för IDUNS KOKBOK är den avdelning för frukost-rätter, som utgör dess första del.

nr 303. En absolut nyhet för IDUNS KOKBOK är den avdelning för frukost-rätter, som utgör dess första del.

nr 304. En absolut nyhet för IDUNS KOKBOK är den avdelning för frukost-rätter, som utgör dess första del.

nr 305. En absolut nyhet för IDUNS KOKBOK är den avdelning för frukost-rätter, som utgör dess första del.

nr 306. En absolut nyhet för IDUNS KOKBOK är den avdelning för frukost-rätter, som utgör dess första del.

nr 307. En absolut nyhet för IDUNS KOKBOK är den avdelning för frukost-rätter, som utgör dess första del.

Stockholms Dagblad 1912

Mellan 2—3,000 sidor

väl valda romaner omfattar Stockholms Dagblads följetongs-afdelning under ett år. Då vi från en mängd håll inhämtat, att de romaner, vi infört under år 1911, tillvunnit sig våra läsares stora intresse, är det oss en kär plikt att söka i ännu högre grad tillfredsställa dem under 1912. God fraställningskonst, spännande handling och godt humör—se där något af det myckna man kan begära af en följetongsafdelning; därtill bör innehållet vara af den art att hvarje roman ägnar sig till familjeläsning. Ur dessa synpunkter ha vi träffat vårt val, och vi tro, att det skall visa sig godt.

För några dagar sedan ha vi börjat med Harold Mac Graths spännande och med ovanlig humor skrifna roman »Mannen på kuskbocken». En amerikansk löjtnant tager tjänst som riksknekt hos sin tillbedda sköna, som snart upptäcker bedrägeriet och bl. a. låter den olycklige passa upp vid bordet, där hans egen öfverste är gäst; vi kunna ju tillägga att allt slutar till kontrahenternas och—läsarnes belåtnhet. Nyttillträdande prenumeranter erhålla i januari hvad som i december hunnit inflyta.

Därefter följer Mary Chomondeleys i flera länder mycket uppmärksamade roman »Diana Tempest». För något år sedan meddelade vi en roman af samma författarinna, hvilken då väckte stor uppmärksamhet; den som nu inflyter anses af kännare vara vida bättre, ja, det bästa som miss Chomondeley skrivit. Scenen är engelsk och berättelsen rör sig om en stor landegendom och två grenar af samma ätt, om fiendskap och kärlek och mycket annat. »Man blir så brännande intresserad», så lyder ett omdöme, »att man knappast kan invänta händelsernas utveckling. Boken är skriven med stor virtuositet och är ur litterär synpunkt betydande, på samma gång som den ger sensationsromanens spänning».

Efter dessa bidrag från Amerikas och Englands bokvärld inflyter en roman af den tyska författarinnan friherrinnan von Klinkowstroem, med fint uppfattade och skildrade bilder ur Münchens konstnärslif.—För öfrigt må nämnas följande arbeten, till hvilka vi förvärfvat öfversättningsrätten:

Röda Eva af den frejdade engelske författaren Rider Haggard, hvilkens fantasi är lika outtömlig godt nog.

STOCKHOLMS DAGBLAD kostar för helt år:

Hufvudstadsupplagan Kr. 16:— | Landsortsupplagan Kr. 10:—

Prenumerera!

IDUNS KOKBOK
I nära ett decennium har nu fröken Elisabeth Östman, den välkända föreståndarinnan för husmodersskolan i huvudstaden, redigerat de dagliga matsedlarna i tidningen Idun. Hon har gjort detta på ett sätt som förfäskat henne alla husmödrars varmaste tacksamhet och orubbliga tillit. Otaliga ha också de påstötningar varit, som under årens lopp sökt förmå författarinnan att bearbeta och utfylla sitt material till en fullt tidsenlig och allsidig kokbok, och resultatet föreligger nu i

IDUNS KOKBOK

IDUNS KOKBOK avhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning och konservering av kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp, karamell- och konfektkokning, beredning af drycker och charkuterivaror, servering, borddukning och serverbrytning. Den skall i främsta rummet vara en uppslags- och handledningsbok för det svenska borgerliga hemmet, men försumar naturligtvis vid sidan af den billiga och goda husmodersskolan icke det finare bordet för festligt bruk. Alla bokens 1071 recept, äro praktiskt prövide vid Elisabeth Östmans Husmodersskola. Alla recept äro överskådligt uppställda med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrant angiven i början af varje beskrifning. Även helt unga husmödrar med mindre erfarenhet och vana finna därigenom en säker handledning.

En absolut nyhet för IDUNS KOKBOK är den avdelning för frukost-rätter, som utgör dess första del.

IDUNS KOKBOK är rik och omsorgsfullt illustrerad med icke mindre än 12 inhäftarde färgtrycksplanscher, med avbildningar av köttstycken, fåglar, fiskar, svampar samt grönsaker, utförda efter naturen av K. Vetenskapsakademien tecknade, artisten A. Eklom, jämte fyra vackra och instruktiva styckningsplanscher efter fotografier, tagna direkt efter naturen, och två sidor med fotografier av olika serverbrytningar.

IDUNS KOKBOK kostar komplett inbunden i ett vackert klotband (se bifogade reproduktion) & endast Kr. 5.50.
Det är den bästa julgåvan för damerna.
AKTIEBOLAGET LJUS, Stockholm.

Av IDUNS KOKBOK har på mindre än ett år försänts över 15,000 exemplar.

Det bästa läkemedlet är

NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Doktor J. Arvedsons kurs
Sjukgymnastik, Massage
o. Pedagogisk Gymnastik,
medför enligt kongl. mai:ts medgifvande
samma kompetens o. rättigheter som en kurs
vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran genom Dr J. Arvedson,
adr. Strömsborg, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afslutas efter 2-årig kurs af kvinnliga
elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 18 sept.
Prospekt gen. kapten J. Thulin, LUND.

Professor Cederschiöld
behandlar med egna massagemetoder:
Mag-, Tarm-, Reumatiska- och Nerv-
åkommor m. m. Näs- och öronsjukdomar lokalt
med instrument smärtfritt. Grefvaregatan 22,
Stockholm.

Elin Bärilins Privata Sjukhem,
Engelbrektsgratan 3, Gefle. Tel. 845
REKOMMENDERAS.
Förfrågningar kunna göras hos stads-
läkare. Konvalescenter mottagas.
Kosmos! Skönhetsbad för
huden rea och bländande hvit 50 öre
sats + 20 öre porto. Fanny Gelins Par-
fymmagasin, 5 Malmströmsg., Stockholm.

Crème Idéale
(Majorskan Edmann, Varberg)
är den mest utsökta af alla hud-
cremer. Den är oföränderlig och snö-
vit och verkar i hög grad förskö-
nande. Den skyddar mot köld och
hetta. Den passar för alla åldrar
och vid alla tillfällen. Förmästa Parfym-
affärer.

Oatine användes
mot den skarpa
höstluften. Denna
kraftiga, snöhvita na-
turprodukt-extrakt af
ren hafre renar porer-
na, läker huden o. hyn
blir vacker och klar
Äkta endast i hvitburk
med grönt lock. The
Oatine Co., London,
Oatine-Hafre Crème,
Oatine-Hafre-Tvål,
Oatine-Hafre-Puder,
Oatine-Hafre-Balsam
säljes öfverallt samt hos A. W. Nor-
ding, Biblioteksgratan 11 o. Drottning-
gatan 68, Stockholm.

SANITAS. Specialaffär för
Sjuk- o. Hälso-
vårdsartiklar.
Dambindor 95 öre pr duss.,
med libband 1.25. Stickade
d:o Sprutor, Sköjkanor,
Bräckband, Nappar o. Bindor
Landsorts rder exp.
omgående. Rekv. från 5 kr
fraktfritt. Odengatan 39, Stockholm.

Damhårarbeten.
Peruker, Benor, Flåtor, Länkar m. m.
i tusental. Ops. i vi signera ej postpaket
med "Hår". Herr o. Fru E. MALMBERG,
58 Klarabergsgatan 58, Stockholm.

Äkta Fransk Liljemjolk,
bästa medel för erhållande af hvit och
fräsch hy. Borttager ryknor, finnar,
m. m. m. m. Pris kr. 3- + porto.
Franska Parfymmagasinet, 21 Drott-
ninggatan, Stockholm.

Specialaffär för SCHWEIZER
BRODYR, SPETSAR, VÄFNAD-
ER m. m. Tillverkning af
DAMUNDERKLÄDER. Rikt
proforsortiment till landsorten.
BRODERI-AFFÄREN.
3 KOMMENDÖRSG. 3,
har flyttat till nr 9 samma gata.

**CARLSSON'S ÄKTA
TALLBARRSOLJE-
KARAMELLER**

Tillverkade af vår prisbelönta
ÄKTA TALLBARRSOLJE och
prima socker-finnas af tillgå ä
alla apotek samt i de bästa
affärer.
BAPTISTEN CARLSSON
TALLBARRSOLJEFABRIK
JONÄNGEN-SWEDEN

25-öres päsar o. 50-öres askar säljas öfverallt.

OLAUS OLSSONS KOLIMPORT.
• AKTIEBOLAG •
— Etableradt i Stockholm 1880 —
1:a Anthracit
Hushållskol Cokes Briketter
Allm. Telefon 8 68, 47 35, 47 36, 3 93. Rikstelefon 179, 66 10.

RIKS 98 39.
98 38.
98 37-
KOMMANDITBOLAGET
KASSMAN, TRÄGÅRDH & Co, ALLM. 52 21.
BANKFIRMA, DROTTNINGGAT. 4.
Ombesörjer alla slags banktransaktioner såväl i in- som utlandet, samt
beviljar lån mot realsäkerhet.

LILJEHOLMENS
Stearinfabriks-Aktiebolag
Kungl. Hofleverantör
STOCKHOLM SÖ.
Kronljus | Kanalljus
Stakljus | Grenljus
Lyktljus | Julgransljus
Altarljus | Cykelljus
Illuminationsljus
Pianoljus "Splendor"
i engelsk typ.
Endast superior och prima ljus äro stämplade
"LILJEHOLMEN"

Lättantändliga veckar enligt svenskt patent N:o 16705

Joh. Lundström & Co A.-B.
KUNGL. HOFLEVERANTÖR.
PRIMA ANTHRACIT
HUSHÅLLSKOL • COKES • BRIKETTER

RIKS. { 4 27
22 20
20 12
74 47 }
Skjeppsbron 18 22 88
Strandvägen 17 60 19
Norr Mälarstrand 22 61 98
Söder Mälarstrand 30 60 } ALLM.

Berndorfer Ren-Nickel-Kokkär!
med vidstående fabriksmärke
äga inga för hälsan skadliga egenska-
per; äro de i längden billigaste kokkärnen; behöfva ej
förtunnas; angripas ej af soda; återköpas med kr.
4.50 per kg. Lager hos Bosättnings- och Järn-
affärer. Priskuranter genom
Max Däumichen, Stockholm.

GALA PETER
världens första Mjolk-Chocolade.

Special-Soja.
Yppersta sås, till sop-
por, kött, vildt,
fisk m. m.
Tillverkad efter
japansk metod.
Kontr.: Prof Lagerheim.
Försäljes hos Hrr
Speceri- o. Viktualie-
handlande.
A.-B. Th. Winberg & Co,
Stockholm.
Kungl. Hofleverantör.
Guldmedalj för ut-
märkt god Soja, Ättika,
Senap och Såser, samt
som uppmuntran för
framgångsrik täflan
med utlandet."

Kombinerad apparat för
tändning och släckning
af ljus n i Julgranar,
Ljuskröner
m. m. nu inkommet & lager till det
billiga priset af endast 75 öre pr st.
Bifoga 75 öre i frimärken i rekvisitionen
och N erhåller den fraktfritt pr post
under Eder v adress.
Beställ i tid, adressen är blott
S. A. W. SUNDELIN, GÖTEBORG.

TILL JULEN.
Nödvändighetsartiklar
för hvarje hushåll äro
våra hvita kläddinor
till billiga priser. 3-
garns 22 mtr långa,
6-garns 30 mtr långa.
Äfven grötre, Starka
och hållbara, smeta ej
på tvätten. Till salu
hos hvarje välorterad
handlande.
Prenumerera på Idun!

H. G. Söderbergs Imp. A.-B.
3 NYBROGATAN 3
1:ma ANTRACIT
STENKOL, COKES
Varumärke. ALLM. TEL. 25 82, 4 51, 12 82. • RIKSTEL. 5 75, 59 14. 118 12.

Där ett piano finnes
bör ej
Damernas
Musikblad
saknas!

Musikbladet, som utsänder sin
11:te årg., utkommer år 1912 med
160 sid. väl valda, an-
släenden o. värdefulla
MUSIKALIER,
samt en roande och bildande rikt
illustrerad textafdelning.
Pris: 1/4 år kr. 6.50, 1/2 år kr.
4.30. Pren. å alla postkontor samt
hos hrr bokhandlare i riket.

"Konstflit"
pris helår 5 kr.
Svenska Mönsterlidningen
(samma mönsterinneh. som Konstflit
men med modebilaga)
pris helår 5.50.
Prenumerera för 1912!

Damer och Herrar
utan ersättning önskas i februari eller
skärning af damgarderoben, bedjas an-
mäla sig till tillskärare J. Gürtler,
anställd hos Holmboms, Normalms-
borg, Sthlm. Adr. Dalagat. 23 A. n.
b. h. Allm. tel. 24 835.
Ressällskap till Paris
utan ersättning önskas i februari eller
möjligan förr, af ung officersdotter.
Referenser önskas och lämnas. Närmare
upplysningar genom »SVEA-BYRÅN»,
Kyrkogatan 34, Göteborg.
HANDSKAR o. VANTAR ute och inne
Dam och Herr
i Fru H. Lindqvists Mode- & Handsk-
affär, Eskilstuna. Rt. 236. För minst
5 kr. sändes portofritt.

BARNGARDEROBEN.
Illustrerad månadsblad för
barnkläders förfärdigande.
Denna i alla hem med uppväxande
små »slitvargar» redan snart sagdt
oumbärliga rådgifvare, alla mödrars
ovärderliga skatt och hjälpreda, ut-
gifves äfven under 1912 med ett en-
gång i månaden utkommande num-
mer, inneh. bortåt ett hundratal illu-
strationer öfver allt som hör till
barntoaletten från de spädate åren
till vuxen ålder, och åtföljd af en stor
dubbelsidig mönsterbilaga. »Barn-
garderoben» ersätter mångfaldigt sitt
pris 3 kr. för helt år, 1 kr. 60 öre
för halft år, genom den nytta och
besparing dess praktiska råd bereda
i hvarje hem.
Prenumerera å närmaste
postkontor eller bokhandel.

J. G. SWARTZ'
HÖGSTA HVETEMJÖLSTYP
(GROFMALEN) (FINMALEN)
"SNÖFLINGAN" "SVANEN"
J.G.S. NORRKÖPING J.G.S. NORRKÖPING

DET NUMERA
FÖRMÄSTA
HVETEMJÖLET
ÄR
J. G. SWARTZ' NORRKÖPING

Börja Nyåret
med inköp af
Kassabok för hemmet.
Ny hushållsbok förordad af
Fröken Elisabeth Östman.

Kartonerade band 1.25. Klotband 1.75.
ERHÅLLES GENOM ALLA BOK-
OCH PAPPERSHANDLARE.
A.-B. P. Herzog & Söner, Stockholm.
KUNGL. HOFLEVERANTÖR.

Mellins Food
är bästa kraftnärning för
svaga, klenta barn i alla åldrar.
Förordas af läkare.
Köpes i apotek, speceri-
& drogaffärer.
Prenumerera på Barngarderoben!

Depositionsränta
5 %
Sparkasseränta
4 1/2 %
Köpmannabanken
Arsenalsgatan 9.

WELLWOVEN
Illustration of sheep and a person

Med detta nummer
följa gratisbilagorna
Iduns Romanbilaga och
Innehållsförteckning.